

UCHWAŁA NR 211 /2025
ZARZĄD POWIATU GDAŃSKIEGO
z dnia 21 marca 2025 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Powiecie Gdańskim na lata 2025 - 2029

Na podstawie art. 4 ust.1pkt 3, pkt 3a, pkt 5, pkt 5a oraz art. 32 ust.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 z późn. zm.) oraz uchwały Nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M.P. z 2022 r. poz. 767)

Zarząd Powiatu Gdańskiego
uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Powiecie Gdańskim na lata 2025 – 2029” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim.

§ 3

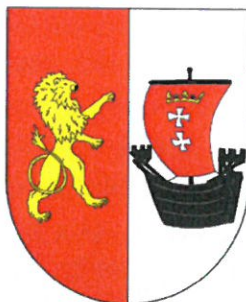
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd Powiatu Gdańskiego:

1. Jarosław Karnath
2. Weronika Wróbel
3. Daniel Kulkowski
4. Małgorzata Cieszyńska
5. Marek Urbanek

.....
.....
.....
.....
.....

Załącznik do Uchwały Nr 211 / 2025
Zarządu Powiatu Gdańskiego
z dnia 21... marca 2025r.

**LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI
USŁUG SPOŁECZNYCH W POWIECIE GDAŃSKIM
NA LATA 2025 - 2029**

Pruszcz Gdański 2025

Handwritten signature and initials in blue ink.

Wstęp

Usługi społeczne są w ostatnim czasie jednym z najważniejszych elementów polityki społecznej. Stanowią odpowiedź na nowe wyzwania społeczne związane między innymi ze zmianami demograficznymi, w tym starzeniem się społeczeństwa, zmianą w strukturze współczesnych rodzin, zmianami zachodzącymi na rynku pracy, ale również wzrostem liczby osób o szczególnych potrzebach, między innymi osób z niepełnosprawnościami, w kryzysie zdrowia psychicznego, kryzysach rodzinnych.

Nie zawsze istniejące instytucjonalne systemy wsparcia mogą być odpowiedzią na nowe potrzeby społeczne. W związku z powyższym istnieje potrzeba wprowadzenia nowych rozwiązań, w tym w formie deinstytucjonalizacji usług, rozumianej **nie jako zamykanie placówek całodobowej opieki, ale jako ciągły proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności.**

Proces deinstytucjonalizacji został zdefiniowany w dokumencie pn. Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), przyjętym w dniu 15 czerwca 2022 roku przez Radę Ministrów. Zgodnie z nim deinstytucjonalizacja polega na „rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz na wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań, które umożliwią niezależne życie osobom z niepełnosprawnościami, osobom starszym, osobom w kryzysie psychicznym i innym osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a dzieciom życie pod opieką rodzinną lub pod opieką zbliżoną do rodzinnej”¹.

Niezależne życie, o którym wspomniano powyżej jest rozumiane nie jako samowystarczalność czy też zdolność do samodzielnego wykonywania określonych czynności, ale jako możliwość dokonywania niezależnych wyborów i decyzji odnośnie miejsca zamieszkania, czy też sposobu organizacji swojego codziennego życia. Proces deinstytucjonalizacji powinien polegać na przechodzeniu od opieki o charakterze instytucjonalnym do wsparcia świadczonego w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej. Wdrażanie tego procesu będzie wiązało się z przyznaniem priorytetu usługom społecznym realizowanym w środowisku lokalnym, usługom o charakterze zindywidualizowanym w tym profilaktycznych. Proces ten będzie się wiązał z rozwojem różnych form mieszkalnictwa dostosowane do specjalnych potrzeb mieszkańców, a także wykorzystaniem istniejącego potencjału instytucjonalnej opieki całodobowej do tworzenia nowych usług środowiskowych².

Deinstytucjonalizacja oznacza realizację polityki społecznej, przy współudziale, podmiotów ekonomii społecznej czy organizacji kościelnych.

Dostępność usług w zakresie wsparcia społecznego i działań profilaktycznych powinna być realizowana z myślą o każdym mieszkańcu, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem, takich jak: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym, rodziny z dziećmi z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i w kryzysie, a także dzieci i młodzież

¹Załącznik do uchwały nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. (Monitor Polski poz. 767)

²Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności Mirosław Grewiński i Joanna Lizut Warszawa 2021

w pieczy zastępczej. Należy tu również uwzględnić wykluczenie transportowe niektórych mieszkańców i różny dostęp do oferowanych usług.

Skuteczne usługi społeczne powinny być świadczone w sposób ciągły, gdy istnieje taka potrzeba i elastyczny, czyli zmieniający się w zależności od potrzeb i preferencji mieszkańca z uwzględnieniem również ich stałego, a nie konkursowego finansowania.

Kompleksowa transformacja systemu pomocy zmierza do zmniejszenia uzależnienia od opieki instytucjonalnej, kładąc nacisk na usługi świadczone na rzecz środowiska lokalnego. Program rozwoju usług społecznych na poziomie powiatu uwzględnia również niezależną działalność samorządów gminnych, które posiadają własne zakresy i sposoby realizacji swoich zadań. W tym celu Powiat współpracuje z samorządami gminnymi starając się aby prowadzone działania były kompleksowe i zgodne z działaniami gmin, na każdym ich etapie.

Celem stworzenia lokalnego programu deinstytucjonalizacji jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu powiatu, zgodnie z wynikiem przeprowadzonej diagnozy, zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym.

Dokument opracowano w oparciu o rekomendowane przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej „Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” przy uwzględnieniu obowiązujących w Powiecie Gdańskim dokumentów strategicznych w zakresie realizowania usług społecznych - Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gdańskiego na lata 2022 – 2030 przyjętej Uchwałą Nr XLVII/332/2022 Rady Powiatu z dnia 11.02.2022r, „Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Gdańskim na lata 2022 – 2030 przyjętego Uchwałą Nr XLVII/334/2022 Rady Powiatu z dnia 11.02.2022 r, „Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gdańskim na lata 2024 – 2026”, przyjętego Uchwałą nr LXXVI/536/2023 Rady Powiatu Gdańskiego z dnia 22.12.2023, „Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doświadczających przemocy domowej w Powiecie Gdańskim na lata 2022- 2030”.przyjętego Uchwał Nr LXXVI/535/2023 z dnia 22.12.2022r.

Przyjęte założenia są również spójne z przyjętą Uchwałą nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 roku „Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030”, jak również „Regionalnym Planem Rozwoju i Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych i Zdrowotnych w Województwie Pomorskim na lata 2023-2025” przyjętym Uchwałą Nr 978/473/23 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 17 sierpnia 2023 roku

Lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Powiatu Gdańskiego na lata 2025 -2029 odnosi się do czterech „grup odbiorców”:

- rodziny z dziećmi, oraz rodziny w kryzysie;
- osoby z niepełnosprawnościami;
- osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym;
- osoby starsze;

1. Charakterystyka Powiatu Gdańskiego

1.1 Struktura społeczna i demograficzna.

Powiat Gdański – ziemski jest położony w centralnej części Województwa Pomorskiego. Od północy graniczy bezpośrednio z aglomeracją trójmiejską, od zachodu z Pojezierzem Kaszubskim (Powiat Kartuski i Kościerski), z regionem Kociewia (Powiat Tczewski i Starogardzki) od południa, a od wschodu z terenem Żuław Wiślanych. Powiat Gdański stanowi wspólnotę samorządową tworzoną przez mieszkańców miasta Pruszcz Gdański i gmin wiejskich: Pruszcz Gdański, Kolbudy, Przywidz, Trąbki Wielkie, Pszczółki, Suchy Dąb oraz Cedry Wielkie.

Powierzchnia powiatu wynosi 794 km² i stanowi 4,3% powierzchni województwa pomorskiego. Z uwagi na bliskość stolicy województwa jest zaliczany do obszaru funkcjonalnego metropolii gdańskiej. Bliskość miasta Gdańska w dużym stopniu determinuje funkcjonowanie powiatu.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_gda%C5%84ski

Na koniec 2023 roku Powiat Gdański zamieszkiwały 131728 osoby tj. 5,58% ludności województwa pomorskiego. W skali tego roku w Powiecie Gdańskim odnotowano największy w całym województwie wzrost ludności o 1,3 %.

Uwzględniając liczbę ludności zamieszkującej daną jednostkę samorządu terytorialnego, najliczniej zamieszkaną gminą w Powiecie Gdańskim jest Pruszcz Gdański, która na koniec 2023 r. liczyła 37 948 mieszkańców. W dalszej kolejności należy wskazać miasto Pruszcz Gdański (32 171 osób), gminę Kolbudy (31 203 osoby), Trąbki Wielkie (12 065 osoby), Pszczółki (11 171 osób), Cedry Wielkie (6 794 osób), Przywidz (6 159 osób) oraz najmniejszą gminą jest Suchy Dąb (4.127 osób).

Analizując strukturę mieszkańców Powiatu Gdańskiego na przestrzeni ostatniego roku dostrzegalna jest tendencja wzrostowa w zakresie ogólnej liczby mieszkańców. W ciągu ostatnich trzech lat wzrost liczby mieszkańców osiągnął poziom blisko 1,025%. Powiat posiada dodatni przyrost naturalny jak i najwyższe w województwie dodatnie saldo migracji. Na stan ten zapewne składa się biskość aglomeracji Trójmiejskiej, jak również sprzyjające warunki do rozwoju budownictwa mieszkalnego.

Badając rozmieszczenie mieszkańców w poszczególnych gminach należy stwierdzić, że przyrost salda migracji w poszczególnych gminach jest dodatni za wyjątkiem gminy Suchy Dąb, w której liczba mieszkańców z liczby 4.240 osób w 2021 do liczby 4.217 w 2023.

Wybrane dane i wskaźniki demograficzne dla Powiatu Gdańskiego w latach 2021 - 2023.

	przyrost naturalny na 1000 ludności		saldo migracji na 1000 ludności; ogółem		ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem		współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi		liczba ludności powyżej 80 roku życia	
	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023	2021	2023
Pruszcz Gdański (miasto)	1,99	1,87	9,3	2,2	30,9	32,9	15,7	16,9	23,7	25,8	1045	1140
Cedry Wielkie	0,15	-2,94	1,5	4,9	27,5	29,5	13,3	15	19,5	22	159	160
Kolbudy	1,93	1,24	18,7	18,1	24,6	25,8	12,4	13,4	18,4	19,7	405	439
Pruszcz Gdański gmina	3,24	2,97	19,3	13,9	21,6	22,8	10,7	11,6	16,1	17,3	672	708
Przywidz	-1,84	-1,96	7	16,2	29,8	30,6	14,2	15,7	22	23,4	137	136
Pszczółki	4,82	2,81	18,2	19,7	26,6	26,8	12,9	13,5	19,2	20,2	239	238
Suchy Dąb	1,42	-1,18	5,3	-1,4	25,7	28	13,1	14,3	19,5	21,1	125	118
Trąbki Wielkie	1,3	1,76	18,1	19,1	26,1	27,5	13	14	19,1	20,7	271	267
Powiat gdański	2,21	1,63	14,5	11,8	26	27,4	13	14	19,4	20,9	3067	3206

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analiza sytuacji demograficznej Powiatu Gdańskiego w latach 2021 – 2023 pozwala na stwierdzenie nierównomiernego przyrostu liczby mieszkańców na terenie całego obszaru, co może sugerować migrację ludności do obszarów bardziej zurbanizowanych. Należy tu jednak rozróżnić wskaźniki dotyczące przyrostu naturalnego na 100 ludności, który określa stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów do liczby ludności w połowie badanego okresu lub do średniego stanu ludności w tym okresie wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności), a saldem migracji rozumianej jako różnicę pomiędzy imigracją a emigracją na danym obszarze w ciągu roku. W roku 2023 przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Cedry Wielkie był ujemny i wynosił – 2,94 i był to najniższy wynik, przy czym analizując saldo migracji na 1000 mieszkańców najniższy, ujemny wynik osiągnęli mieszkańcy Suchego Dębu.

Istotnym aspektem z punktu widzenia problemów społecznych jest struktura wiekowa mieszkańców powiatu. Przedstawione dane i wskaźniki wskazują, że postępujące zjawisko „starzenia się” społeczeństwa w sposób znaczący występuje również w Powiecie Gdańskim. Wpływ na to zjawisko niewątpliwie ma spadek, bądź

niewielkie wartości przyrostu naturalnego przy jednoczesnej poprawie dostępu do ochrony zdrowia, profilaktyki zdrowotnej oraz coraz lepszej jakości życia i warunków bytowych mieszkańców. Największy odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji mieszkańców występuje w mieście Pruszcz Gdański (16,9), najmniejszy w gminie Pruszcz Gdański (11,6), przy średniej Powiatu Gdańskiego 14.

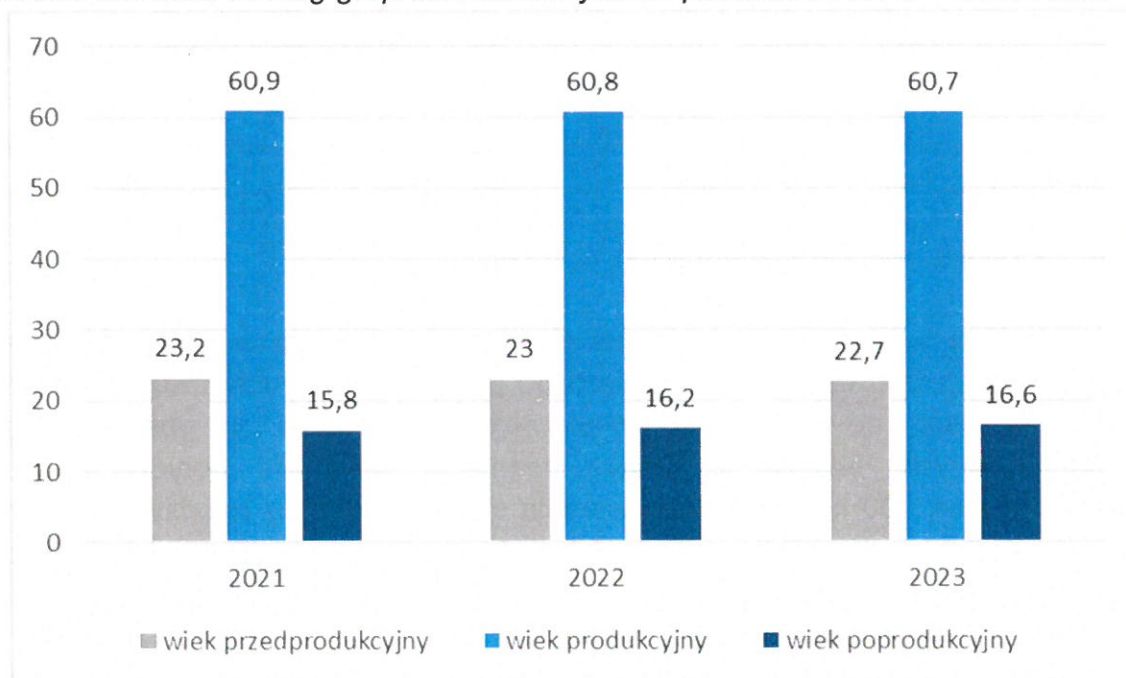
Kategorią kluczową, z punktu widzenia ekonomicznego, jest ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, czyli ludność wykonywująca pracę, która przynosi dochód lub bezrobotnych. Przedziały wiekowe opisujące wiek produkcyjny, przyjęte w statystyce dla potrzeb ekonomii klasyfikują:

- mężczyźni pomiędzy 18 – 64 rokiem życia
- kobiety pomiędzy 18 – 59 rokiem życia.

Udział osób starszych w całkowitej populacji z roku na rok rośnie, co może doprowadzić do zwiększonego obciążenia osób w wieku produkcyjnym w zakresie zapewnienia wydatków socjalnych wymaganych przez starzejącą się populację. W roku 2023 najwyższy współczynnik odnotowano w mieście Pruszcz Gdański – 25,8, najniższy 17,3 w gminie Pruszcz Gdański.

Ciągle niskie wskaźniki urodzeń i wyższa oczekiwana długość życia sprawiają, że odsetek osób w wieku produkcyjnym w Powiecie Gdańskim z roku na rok maleje, podczas gdy względna liczba emerytów ciągle rośnie.

Struktura ludności według grup ekonomicznych na przestrzeni 2021 – 2023 roku.

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

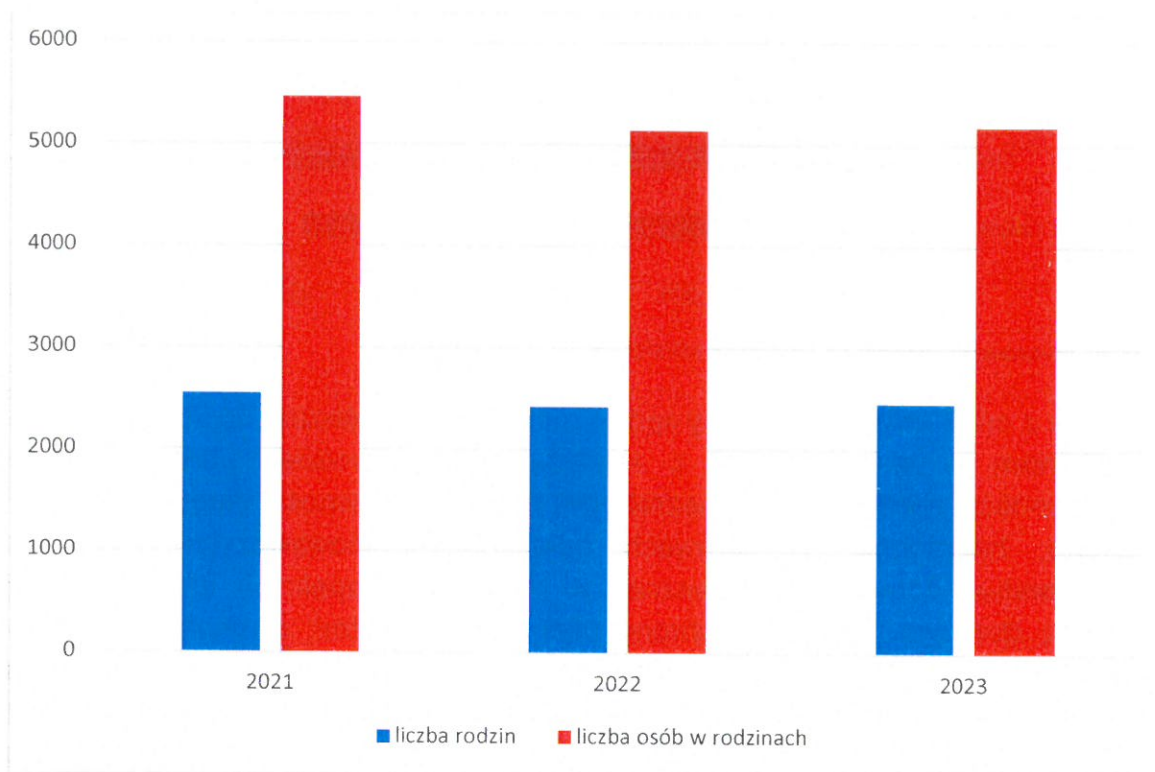
Zaprezentowane w powyższej tabeli dane pokazują wyraźną tendencję, utrzymującą się na przestrzeni ostatnich lat, charakteryzującą się stałym spadkiem udziału mieszkańców Powiatu Gdańskiego w wieku produkcyjnym. Jednocześnie w przyjętym przedziale czasowym odnotowany jest stale rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza wysnute wcześniej wnioski na temat postępującego starzenia się mieszkańców Powiatu.

1.2 Diagnoza usług społecznych

Osoby korzystające ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej Powiatu Gdańskiego.

Według danych Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Gdańskiego w roku 2023 ze świadczeń z pomocy społecznej skorzystało 5.177 osób z 2.458 rodzin. Oznacza to, że ze wsparcia korzystało 3,93% mieszkańców powiatu. W porównaniu z rokiem 2021 liczba rodzin, którym przyznano świadczenia była mniejsza o 89 tj. o 3,5%.

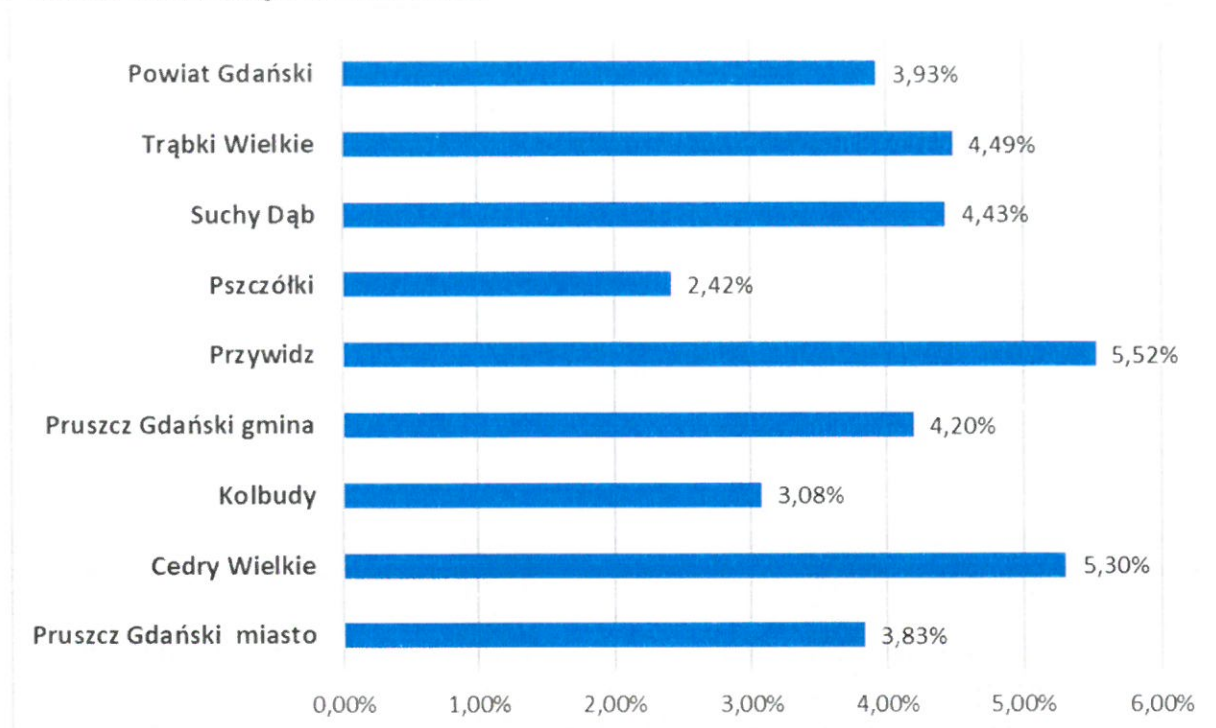
Poniżej wykres osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w ramach OSO z powiatu Gdańskiego w latach 2021-2023

Źródło : opracowanie własne na podstawie OZPS

Warto jednak zauważyć, że sytuacja jest bardzo zróżnicowana w poszczególnych gminach. Średnia liczba ludności korzystająca ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej Powiatu Gdańskiego wynosi **3,93 %**. Największy udział klientów ośrodka pomocy społecznej w liczbie mieszkańców gminy odnotowano w gminie Przywidz (5,2%), w dalszej kolejności w gminach Cedry Wielkie (5,3%), Trąbkach Wielkich (4,49%), Suchy Dąb (4,43%), gminie Pruszcz Gdański (4,2%), mieście Pruszcz Gdański (3,83%). Niższe wartości osiągnęła gmina Kolbudy (3.08 %) oraz Pszczółki (2,42%). Różnica pomiędzy odsetkami skrajnymi, czyli dla gminy o największym i najmniejszym udziale liczby osób korzystających ze wsparcia w ogólnej liczbie mieszkańców jest niewielka i wynosi 2,78 punktu procentowego.

Wykres- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ludności gmin Powiatu Gdańskiego w 2023 roku.

Źródło : opracowanie własne na podstawie MRiPS-03

Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna udzielana jest osobom i rodzinom w szczególności z następujących powodów: ubóstwo; sieroctwo; bezdomność; macierzyństwo; bezrobocie; niepełnosprawność; długotrwała lub ciężka choroba; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; przemoc domowa; potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi; alkoholizm, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; trudności w integracji osób, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy; zdarzenie losowe, sytuacji kryzysowej oraz klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Analiza informacji zawartych w sprawozdaniach sporządzanych przez ośrodki pomocy społecznej za 2023 rok pozwala stwierdzić, że do głównych powodów udzielania świadczeń mieszkańcom gmin należy zaliczyć ubóstwo 871 rodzin (1657 osób w rodzinach) nie jest to jednak samoistna przyczyna udzielania pomocy, zawsze występuje przynajmniej z innym problemem np. takim jak: niepełnosprawność – 812 rodzin (1406 osób); długotrwała lub ciężka choroba – 776 rodzin (1343 osoby); bezrobocie -340 rodzin (887 osób w rodzinie); bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 246 rodzin (888 osób), potrzeba ochrony macierzyństwa 163 rodziny (817 osób).

Tabela - Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej w Powiecie Gdańskim w latach 2021 – 2023.

Wyszczególnienie	2021		2022		2023	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	1016	2560	836	1825	871	1657
Sieroctwo	1	5	1	3	0	0
Bezdomność	129	134	115	124	120	128
Potrzeba ochrony macierzyństwa	183	926	165	832	163	817
- w tym wielodzietność	130	736	111	623	120	668
Bezrobocie	436	1172	340	826	340	887
Niepełnosprawność	873	1550	853	1450	812	1406
Długotrwała lub ciężka choroba	841	1523	687	1204	776	1343
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	245	886	221	788	246	808
- w tym rodziny niepełne	117	380	110	361	120	372
- w tym rodziny wielodzietne	54	310	54	307	53	290
Przemoc domowa	27	75	17	82	16	56
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	1	1	1	1	0	0
Alkoholizm	156	222	140	181	164	215
Narkomana	12	15	12	12	22	28
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	31	63	41	58	43	63
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	1	3	0	0	1	1
Zdarzenia losowe	13	39	14	47	23	48
Sytuacja kryzysowa	37	67	26	57	16	26

Zródło : opracowanie własne na podstawie MPIPR-03

Pozostałe problemy społeczne rzadziej stanowiły powód udzielania pomocy. Należy jednak wskazać, że 13,8% wszystkich rodzin korzystających ze wsparcia ops dotyczył problem alkoholizmu, 10,1% bezradności w sprawach opiekuńczo

wychowawczych, 13,8% bezrobocia, 4,9% bezdomności. Te rodziny obok wsparcia finansowego wymagają szczególnej pomocy ze strony specjalistów, terapeutów, często psychologów.

Analizując wsparcie udzielane przez OPS mieszkańcom Powiatu Gdańskiego pod kątem grup społecznych można zauważyć, że największą grupę stanowią rodziny z dziećmi. W roku 2023 z ogólnej liczby rodzin korzystających ze wsparcia ops w Powiecie Gdańskim – 2.458, rodziny z dziećmi stanowiły 30,88 % (759 rodzin), z czego rodziny z 3 i więcej dzieci – 81. Rodziny niepełne stanowiły 7,7% ogółu rodzin, natomiast rodziny emerytów i rencistów – 16, 27 %.

Osoby starsze.

Z uwagi na demograficzne i coraz szybciej „starzejące” się społeczeństwo seniorzy Powiatu Gdańskiego będą wymagać wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na różne czynniki. Według Światowej Organizacji Zdrowia starość zaczyna się wraz z 60 rokiem życia i można podzielić ją na trzy etapy: do 74 r.ż trwa wczesna starość, w przedziale 75- 89 lat jest starość pośrednia, od 90 roku życia można mówić o długowieczności lub późnej starości. Wraz z wiekiem słabnie zdrowotność, obniża się sprawność, rośnie zagrożenie przewlekłą chorobą. Coraz częściej osoby tracą samowystarczalność i stają się zależne od bliskich, rodziny czy też systemu pomocy społecznej.

Analizując wyżej przedstawiane tabele, w porównaniu z latami poprzednimi liczba rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą społeczną zwiększała się. W roku 2022 rodzin emerytów i rencistów korzystających ze wsparcia było 362 (492 osoby w rodzinach) a już w 2023 – liczba rodzin wzrosła do 400 (565 osób w rodzinie) tj. o ok. 11%. Seniorzy z różnych względów są bardziej narażeni na samotność i izolację społeczną niż inne grupy wiekowe. Dotyczy to zwłaszcza kobiet, których długość życia jest dłuższa niż mężczyzn. Po śmierci współmałżonka oraz usamodzielnieniu się dzieci osoba pozostaje sama w miejscu zamieszkania. Osoby te są bardziej narażone na przewlekłe choroby skutkujące różnymi rodzajami niepełnosprawności. W rodzinach nierzadko nasilają się też problemy związane z godzeniem pracy zarobkowej i innych obowiązków, a także przemęczeniem i wypaleniem osoby bliskiej sprawującej opiekę nad osobą zależną. Stąd też tak ważną formą wsparcia są usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Od 1 listopada 2023 została wprowadzona nowa forma usług sąsiedzkich. Wdrożenie tej usługi ma przyczynić się do rozwoju usług społecznych, głównie dla osób starszych, które wymagają np. pomocy przy zrobieniu zakupów, sprzątaniu mieszkania, a jeszcze nie wymagają pomocy w formie usług opiekuńczych świadczonych przez opiekunki.

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców poszczególnych gmin Powiatu Gdańskiego korzystających w 2023r z usług opiekuńczych oraz łączny wymiar godzin, którymi zostali objęci.

Gmina	liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych	łączna liczba godzin wsparcia	usługi sąsiedzkie
Pruszcz Gdański miasto	48	5244	0
Cedry Wielkie	1	344	0
Kolbudy	23	2068	0
Pruszcz Gdański gmina	36	13372	0
Przywidz	4	1206	0
Pszczółki	13	2014	0
Suchy Dąb	6	1558	0
Trąbki Wielkie	23	7911	0

Źródło : opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS 03

Nie zawsze osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności można zapewnić niezbędną pomoc w ich domu. W takim przypadku mieszkańcom Powiatu Gdańskiego proponowane jest wsparcie w formie pobytu w domu pomocy społecznej. Stąd też oddzielną grupą świadczeniobiorców są mieszkańcy Powiatu Gdańskiego, którym z różnych względów nie można było zorganizować wystarczających usług opiekuńczych, przebywający w domach pomocy społecznej. Za pobyt tych osób częściowo płacą gminy, z których osoby te pochodzą. W roku 2023 łącznie w różnych domach pomocy społecznej przebywało łącznie 115 mieszkańców powiatu, średni koszt utrzymania kształtował się na poziomie 4.374 zł miesięcznie.

Poniżej wykaz liczby osób przebywających w domach pomocy społecznej z terenu poszczególnych gmin w roku 2023.

Gminy	liczba osób przebywających w dps	koszt roczny	liczba miesięcy łącznie	średni koszt miesięczny
Pruszcz Gdański miasto	32	1 392 308,00 zł	347	4 012,00 zł
Cedry Wielkie	15	726 048,00 zł	180	4 034,00 zł
Kolbudy	15	586 769,00 zł	136	4 314,00 zł
Pruszcz Gdański gmina	25	1 008 885,00 zł	222	4 545,00 zł
Przywidz	5	315 952,00 zł	60	5 266,00 zł

Pszczółki	5	260 503,00 zł	52	5 010,00 zł
Suchy Dąb	4	230 767,00 zł	44	5 245,00 zł
Trąbki Wielkie	15	693 406,00 zł	151	4 592,00 zł
Powiat Gdański (suma)	116	5 214 638,00 zł	1192	4 374,00 zł

Źródło ; opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS 03

Z analizy powyższy danych wynika, że 2,24% ogólnej liczby świadczeniobiorców ops w 2023 roku korzystało z całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym oraz którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Dodatkowo należy zauważyć, że liczba osób, pochodzących z terenu Powiatu Gdańskiego, przebywających w domach pomocy społecznej w okresie trzech lat nie zmniejszała się. W roku 2021 w dps przebywało 113 mieszkańców Powiatu Gdańskiego, w 2022 – 109 osób, w 2023 – 116 osób.

Na terenie Powiatu Gdańskiego nie funkcjonuje powiatowy dom pomocy społecznej dla osób w starszym wieku, stąd też starsi mieszkańcy w normie intelektualnej są umieszczani w placówkach poza Powiatem.

Mieszkańcy Powiatu Gdańskiego mogą skorzystać z pełnopłatnego całodobowego pobytu w niepublicznych placówkach wsparcia:

Dom Seniora Rotmanka

83-010 Straszyn, Rotmanka ul. Gerberowa 16 www.dom-rotmanka.com
Prywatna, całodobowa placówka opiekuńcza dla 62 osób w podeszłym wieku

Dom Seniora Plaster Miodu

83-032 Pszczółki, ul. Tczewska 1a
Prywatna całodobowa placówka opiekuńcza dla 35 osób niepełnosprawnych, osób przewlekle chorych lub osób w podeszłym wieku.

Dom Seniora Lublewo

Lublewo Gdańskie, ul. Zielna 5
83-050 Kolbudy
Prywatna całodobowa placówka opiekuńcza dla 12 osób niepełnosprawnych, osób przewlekle chorych lub osób w podeszłym wieku

Dom Seniora Jagatowe Wzgórze

83-010 Jagatowo ul. Wrzosowa 14
Prywatna całodobowa placówka opiekuńcza dla 92 osób niepełnosprawnych, osób przewlekle chorych lub osób w podeszłym wieku.

Handwritten signature and initials in blue ink.

Osoby z upośledzeniem umysłowym lub niepełnosprawne intelektualnie mogą natomiast korzystać z placówki prowadzonej przez Powiat Gdański:

Dom Pomocy Społecznej "Leśny" -

83-041 Mierzeszyn, Zaskoczyn 11

www.dps.powiat-gdanski.pl

DPS przeznaczony jest dla 100 niepełnosprawnych intelektualnie, pełnoletnich pensjonariuszek, w tym: 58 dla niepełnosprawnych intelektualnie, 42 dla osób przewlekłe psychicznie chorych. Placówka zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, edukacyjne, społeczne, religijne na poziomie obowiązującego standardu poprzez uwzględnienie stopnia sprawności psychicznej i fizycznej mieszkanki. Placówka prowadzona przez Powiat Gdański.

Z uwagi na specyfikę placówki, która jest przeznaczona dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, średni wiek mieszkanki wahał się w okresie od 2020 r do 2023 w granicach od 60 lat – 62 lat i jest to tendencja stała.

W tabeli liczba mieszanek Domu Pomocy Społecznej „Leśny” w Zaskoczynie z podziałem na przedział wiekowy w latach 2021 – 2023.

Przedział wieku	Liczba mieszanek DPS		
	2021	2022	2023
18 – 39	11	12	11
40 – 59	26	29	26
60 – 64	13	13	10
65 - 74	30	28	28
75 - 79	7	8	15
80 i więcej	8	10	10

Źródło : opracowanie własne na podstawie sprawozdań DPS w zaskoczynie

Obok wieku mieszanek DPS, bardzo duży wpływ na możliwości prowadzenia różnorodnych oddziaływań terapeutycznych ma również ich kondycja psychiczna i fizyczna.

W roku 2023 - wszystkie osoby, które wymagają pomocy w czynnościach życiowych - (100 osób) , w tym:

- osoby, które spożywają posiłki zalewane, zmiksowane i rozdrobnione w tym 22 osób, które wymagają karmienia- 46 mieszanek
- osób, które poruszają się za pomocą wózków inwalidzkich oraz tzw. „balkoników” - 39 mieszanek,

- osoba leżąca, pod stałą kontrolą pielęgniarek – 1 mieszkanka
- osoby na stałe używające zaopatrzenia medycznego (pielucho – majtki) – 61 mieszkank.

Sytuacja prawna mieszkank w roku 2023:

- ubezwłasnowolnione całkowicie – 66 osób;
- ubezwłasnowolnione częściowo – 2 osób;
- nieubezwłasnowolnione – 32 osób.

Przez cały rok mieszkanki w miarę swoich możliwości intelektualnych i zdrowotnych, uczestniczą w zajęciach terapeutycznych mających na celu ulepszenia zdolność do samodzielnego funkcjonowania i uczestnictwa w życiu społecznym miejscowości.

W ramach nowelizacji ustawy o pomocy społecznej od 1 listopada 2023 do zadań własnych powiatu należy realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej.

Usługi wsparcia krótkoterminowego mogą być realizowane w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej osobom pełnoletnim niebędącym mieszkańcami domu. Usługi te mogą być przyznane osobie, która ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymaga doraźnej pomocy w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej, ze względu na czasowe ograniczenie możliwości zapewnienia właściwego wsparcia w miejscu zamieszkania przez osoby na co dzień sprawujące opiekę nad tą osobą. Rodzaj i zakres usług wsparcia krótkoterminowego są uzależnione od sytuacji osoby wymagającej wsparcia oraz jej indywidualnych potrzeb³.

W chwili obecnej Dom Pomocy Społecznej „Leśny” w Zaskoczynie nie realizuje tego typu usług.

Osoby z niepełnosprawnościami

W świetle art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w sensie prawnym terminem niepełnosprawność określa się „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”. Niepełnosprawność miewa różnorodne przejawy, wiąże się bowiem z obniżoną sprawnością ruchową, sensoryczną (zmysłową), intelektualną lub psychofizyczną, jak również z trudnościami w komunikowaniu się oraz w funkcjonowaniu w społeczeństwie. Wśród głównych jej przyczyn można wskazać wady wrodzone, przewlekłe choroby, przebyte urazy i wypadki, a także obniżanie się sprawności fizycznej i umysłowej w przebiegu procesu starzenia się organizmu. Niepełnosprawność może wystąpić w różnym okresie życia oraz mieć różny stopień⁴.

³ art. 55a ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

⁴ Por. C. Barnes, G. Mercer, Niepełnosprawność, tłum. P. Morawski, Warszawa 2008, s. 18-20.

Z uwagi na wysoką skalę występowania problemu w populacji, niepełnosprawność stanowi jedno z kluczowych wyzwań dla polityki społecznej państwa i samorządów lokalnych.

W roku 2023 z powodu niepełnosprawności wsparcie z ośrodków pomocy społecznej otrzymało 812 osób. Nie można jednak podać jaki odsetek stanowią te osoby w stosunku do całej populacji mieszkańców Powiatu Gdańskiego. Nie jest znana dokładna liczba osób z niepełnosprawnością. W świetle danych Narodowego Spisu powszechnego z 2021 r w Powiecie Gdańskim zamieszkiwało w tym czasie 15.660 osób z niepełnosprawnościami, w tym 11.173 to były osoby które posiadały odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony, natomiast 4.487 osób to osoby, które odczuwały ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, ale nie posiadały prawnego orzeczenia niepełnosprawności⁵.

Tabela: Osoby z niepełnosprawnościami w podziale na osoby niepełnosprawne prawne i tylko biologiczne w Powiecie gdańskim według danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021.

	Osoby niepełnosprawne ogółem	Osoby niepełnosprawne prawnie	Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie
Pruszcz Gdański miasto	4293	3192	1101
Cedry Wielkie	832	633	199
Kolbudy	2080	1459	621
Pruszcz Gdański gmina	3824	2714	1110
Przywidz	775	573	202
Pszczółki	1347	926	421
Suchy Dąb	806	475	331
Trąbki Wielkie	1703	1201	503
Powiat Gdański	15660	11173	4487

Źródło: Dane NSP 2021

W Powiecie Gdańskim orzecznictwem ds. osób niepełnosprawnych zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pruszcze Gdańskim, który został powołany Zarządzeniem nr 43/01 przez Starostę Gdańskiego z dniem 31 sierpnia 2001.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności działa przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszcze Gdańskim i realizuje zadania z zakresu administracji rządowej, dotyczące orzekania o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności i wydaje orzeczenia o:

- niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia;

⁵ <https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2021/nsp-2021-wyniki-wstepne/informacja-o-wstepnych-wynikach-narodowego-spisu-powszechnego-ludnosci-i-mieszkan-2021,1,1.html>

- stopniu niepełnosprawności osób , które ukończyły 16 rok życia'
- wskazania do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

PZOON wydaje również legitymacje osób niepełnosprawnych na podstawie orzeczeń o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień oraz karty parkingowe.

W roku 2023 wydano łącznie 2339 orzeczeń, zarówno o stopniu niepełnosprawności, jak i o niepełnosprawności. W porównaniu z latami poprzednimi liczba nowowydanych orzeczeń stale wzrasta.

Wydano łącznie w roku 2023 orzeczenia o:

- znacznym stopniu niepełnosprawności – 848 orzeczeń
- umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – 999 orzeczeń
- lekkim stopniu niepełnosprawności – 47 orzeczeń
- niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych – 1 orzeczenie
- odmowie wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności – 20 orzeczeń
- zaliczeniu do niepełnosprawności – 445 orzeczeń
- niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych – 30 orzeczeń
- o odmowie wydania orzeczenia o niepełnosprawności – 5 orzeczeń.

Analiza wydanych orzeczeń w podziale na stopień niepełnosprawności wykazuje, że najczęściej są wydawane orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Tabela. Liczba wydawanych orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności z podziałem na poszczególne gminy Powiatu Gdańskiego w roku 2023.

	Cedry Wielkie	Kolbudy	Pruszcz Gdański Miasto	Pruszcz Gdański Gmina	Przywidz	Pszczółki	Suchy Dąb	Trąbki Wielkie
Ogółem	125	235	511	523	92	156	75	177
St. znaczny	58	107	241	238	42	62	28	72
St. umiarkowany	61	124	259	274	47	91	42	101
St. lekki	6	4	11	11	3	3	5	4
Orzeczenie o niepełnosprawności osoby poniżej 16rż	20	73	101	157	20	35	19	20

Źródło – dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pruszczu Gdańskim

Chcąc jak najlepiej udzielić wsparcia osobom z niepełnosprawnościami, ważnymi informacjami są główne przyczyny ich niepełnosprawności. Z uzyskanych danych z Powiatowego Zespołu ds. Niepełnosprawności w Pruszczu Gdańskim w roku 2023

wynika, że orzeczenia o niepełnosprawności najczęściej są one wydawane z powodu upośledzania narządu ruchu (30,7%), chorób neurologicznych (13,16%), chorób układu oddechowego i krążenia (11,6%).

Tabela. Liczba orzeczeń wydanych w oku 2023 z podziałem na przyczyny niepełnosprawności i wiek osoby.

wyszczególnienie przyczyny niepełnosprawności	razem	wiek					
		0-7	8.-16.	17-25	26-40	41-60	60 i więcej
upośledzenia umysłowe	48	8	25	13	0	1	1
choroby psychiczne	171	0	6	16	31	40	78
zaburzenia głosu , mowy i choroby słuchu	109	27	28	9	6	11	28
choroby narządu wzroku	46	4	6	3	3	10	20
upośledzenia narządu ruchu	719	12	16	18	44	253	376
epilepsja	21	2	7	4	4	2	2
choroby układów oddechowego i krążenia	272	10	5	7	7	64	179
choroby układu pokarmowego	62	2	5	2	6	19	28
choroby układu moczowo-płciowego	149	0	1	4	8	26	110
choroby neurologiczne	308	40	9	16	25	74	144
inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;	225	26	30	22	22	72	53
całościowe zaburzenie rozwojowe	209	100	76	32	1	0	0
	2339	231	214	146	157	572	1019

Źródło – dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pruszczu Gdańskim

Analiza orzeczeń wydanych w 2023 roku przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pruszczu Gdańskim wskazuje, że głównymi przyczynami występowania o ustalenie niepełnosprawności w przedziale wiekowym 0 – 7 lat jest całkowite zaburzenie rozwojowe (43,3%), choroby neurologiczne (17,3%), w przedziale wiekowym 8 – 16 lat ten schemat powtarza się i całkowite zaburzenie rozwojowe stanowiło 35,5 % wszystkich orzeczeń w tym przedziale wiekowym oraz zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu 13) %, jak również znaczące było

upośledzenie umysłowe (11,7%). Analizując już orzeczenia wydawane o stopniu niepełnosprawności w przedziale wiekowym 17-25 lat całościowe zaburzenie rozwojowe nadal występuje najczęściej 21,9 %, następnie upośledzenie ruchu (12,3%) oraz choroby psychiczne i choroby neurologiczne (10,9%). W późniejszym okresie życia w przedziale wiekowym 26-40 lat , jak również w przedziale wiekowym 41-60 najczęstszą przyczyną niepełnosprawności było upośledzenie narządu ruchu (28,0% oraz 44,2%). Ta sama przyczyna – upośledzenie narządu ruchu (36,%) oraz choroby układu oddechowego i krążenia (17,6%) występują u osób orzekanych w przedziale wiekowym 60 i więcej lat.

Ustalenie przyczyn niepełnosprawności jest bardzo istotne przy udzielaniu wsparcia zarówno ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (przyznawanych za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie), jak również przy kierowaniu osób z niepełnosprawnościami do odpowiednich ośrodków wsparcia.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego.

Istotnym zagadnieniem, które należy wyodrębnić przy wsparciu mieszkańców, jest kwestia ich zdrowia psychicznego. Dotyczy to zarówno dzieci, jak i dorosłych mieszkańców Powiatu Gdańskiego.

Zdrowie psychiczne zazwyczaj definiuje się jako dobrostan, w którym jednostka realizuje swoje możliwości i potrafi poradzić sobie z różnorodnymi sytuacjami życiowymi, jak również jest w stanie uczestniczyć w życiu społecznym oraz produktywnie pracować (WHO). Dobrostan taki obejmuje emocjonalne, psychologiczne i społeczne dobre samopoczucie i zakłada przeżywanie pozytywnych uczuć, posiadanie pozytywnych postaw wobec własnych obowiązków i wobec innych ludzi oraz pozytywne funkcjonowanie (np. integracja społeczna, aktualizacja i spójność).⁶

Istniejące dane i prognozy na temat zdrowia psychicznego pokazują, że zaburzenia psychiczne są poważnym i narastającym problemem na całym świecie. Depresja oraz zaburzenia związane z nadużywaniem alkoholu są to dwa, zdaniem Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), najczęściej występujące zaburzenia psychiczne na świecie. Depresja znajduje się na liście 20 najważniejszych przyczyn niepełnosprawności na świecie⁷.

Skala tego problemu nie jest znana z uwagi na brak szczegółowych danych w tym zakresie. Z danych uzyskanych z Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku na terenie Powiatu Gdańskiego w roku 2023 funkcjonowała tylko jedna Niepubliczna Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dorosłych z kontraktem z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz dwie prywatne przychodnie oraz dwa gabinety lekarskie komercyjne. Występuje całkowity brak dostępu do psychiatrii dziecięcego i dla młodzieży w ramach NFZ. Komercyjnie przyjmuje na terenie Powiatu Gdańskiego tylko jeden lekarz psychiatra dziecięcy.

⁶ <https://www.przegl Epidemiol.pzh.gov.pl/pdf-179836-100417?filename=Zdrowie%20psychiczne%20w.pdf>

⁷ https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/175/plik/ot-674_zdrowie_psychiczne.pdf

Na terenie Powiatu Gdańskiego działają dwie placówki służby zdrowia świadczące usługi specjalistyczne w tym zakresie:

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SYNTONIA”

Poradnia Zdrowia Psychicznego Pruszcz Gdański

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medico”

Poradnia zdrowia psychicznego Kolbudy

Ze sprawozdania z działalności jednostki leczenia ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych za 2023 rok wynika, że udzielono ogólnie 23.696 porad, w tym na NFZ - 22.535, w ramach nich pacjenci skorzystali z porady:

- lekarza	- 20.113, w tym na NFZ	- 19.452
- psychologa	- 1.558, w tym na NFZ	- 1.058
- innego terapeuty	- 2.025, w tym na NFZ	- 2.025.

Z uwagi na bardzo odległe terminy wizyt pierwszorazowych, część mieszkańców Powiatu Gdańskiego wymagająca wsparcia poradni zdrowia psychicznego zmuszona była szukać wsparcia i leczenia poza Powiatem.

Z danych Urzędu Wojewódzkiego na terenie powiatu, w dwóch działających przychodniach łącznie leczonych było 4.128 osób, w tym w ramach NFZ – 3.617 osób. Pacjenci korzystający ze wsparcia byli w wieku:

- 0 - 18 lat – 21 osób,
19 - 29 lat – 407 osób;
30 - 64 lat – 2.660 osób;
powyżej 65 lat – 1.040 osób.

Na terenie Powiatu Gdańskiego nie ma placówki służby zdrowia ukierunkowanej na leczenie i terapię osób uzależnionych i współuzależnionych. Najczęściej osoby wymagające terapii i leczenia są kierowane do Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień w Gdańsku.

Z uwagi na brak szczegółowych danych dotyczących liczby osób w kryzysie psychicznym czy zaburzonych, w diagnozie sytuacji ludności Powiatu Gdańskiego posługiwano się danymi będącymi w posiadaniu Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Analizie poddano dane za okres 2022 – 2024, gdyż suma tych danych jest najbardziej miarodajna jako tendencja.

*Tabela. Liczba wydanych orzeczeń mieszkańców Powiatu Gdańskiego **przed 16 rokiem** życia.*

L.p	przyczyny niepełnosprawności	2022		2023		2024	
		Razem	8-16 lat	Razem	8-16 lat	razem	8-16 lat
1	choroby psychiczne	9	9	6	6	13	9
2	całkowite zaburzenie rozwojowe	162	78	176	76	221	81
	Razem	171	87	182	82	234	90

Źródło – dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pruszczu Gdańskim

*Tabela. Liczba wydanych orzeczeń mieszkańców Powiatu Gdańskiego **po 16 roku** życia.*

L.p	przyczyny niepełnosprawności	2022		2023		2024	
		Razem	16- 25 lat	Razem	16-25 lat	razem	16-25 lat
1	choroby psychiczne	160	29	165	16	179	36
2	całkowite zaburzenie rozwojowe	22	22	33	32	37	37
	Razem	182	51	198	48	216	73

Źródło – dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pruszczu Gdańskim

Jak wynika z powyższych tabel liczba osób, które są orzekane w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawność z powodu choroby psychicznej i całkowitego zaburzenia rozwojowego z roku na rok zwiększa się. Doświadczenie niepełnosprawności wiąże się z przeżywaniem licznych trudności, zarówno na poziomie psychicznego jak i fizycznego funkcjonowania. Osoby dotknięte niepełnosprawnościami borykają się najczęściej z zaburzeniami nastroju (np. depresja), lękowymi, zaburzeniami odżywiania oraz trudnościami adaptacyjnymi. Nierzadko też doświadczają wykluczenia społecznego lub same izolują się od innych, co pogłębia ich stan oraz potrzebę wsparcia. Szczególnie zaś narażone na spadek nastroju oraz inne trudności są osoby z niepełnosprawnością nabytą, które potrzebują wsparcia w przystosowaniu się do zmian w stanie zdrowia i sytuacji życiowej.

Na terenie Powiatu Gdańskiego działają placówki wsparcia dziennego dla dorosłych, gdzie jedną z proponowanych form jest integracja osób zaburzonych psychicznie ze środowiskiem, oraz zajęcia mające na celu podtrzymywanie jak najdłużej samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Dla mieszkańców Powiatu Gdańskiego, którzy rokują podjęcie zatrudnienia w warunkach pracy chronionej lub na przystosowanym stanowisku pracy, prowadzone są Warsztaty Terapii Zajęciowej. Placówki te służą rehabilitacji niepełnosprawnych mieszkańców powiatu w stosunku do których orzeczono niezdolność do pracy, a których zakwalifikowano do rehabilitacji w formie terapii zajęciowej.

Uczestnictwo w WTZ to codzienny pobyt w grupie uczestników pod kierunkiem instruktorów i innych specjalistów. Uczestnik bierze udział w zajęciach z zastosowaniem technik terapii zajęciowej, najczęściej w ramach tzw. pracowni, np. plastycznej, ceramicznej, przyrodniczej, komputerowej, artystycznej, fotograficznej itp. Założeniem uczestnictwa w WTZ jest rozwijanie:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających dalsze uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Każdy z uczestników objęty jest indywidualnym programem rehabilitacji, w którym określa się:

- formy i zakres rehabilitacji,
- metody i zakres nauki umiejętności, o których powyżej,
- formy współpracy z rodziną lub opiekunami,
- planowane efekty rehabilitacji,
- osoby odpowiedzialne za realizację programu rehabilitacji.

Na terenie Powiatu Gdańskiego działają cztery Warsztaty Terapii Zajęciowej:

Warsztat Terapii Zajęciowej w Kolniku

83-032 Pszczółki, Kolnik, ul. Dębowa 4

dla 20 osób niepełnosprawnych, ze wskazaniem do uczestnictwa w wtz, placówka prowadzona przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Rotmance

dla 25 osób niepełnosprawnych, placówka prowadzona przez Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Pruszczu Gdańskim.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Krzywym Kole

83-022 Suchy Dąb, Krzywe Koło 36

dla 25 osób niepełnosprawnych, placówka prowadzona przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej .

Warsztat Terapii Zajęciowej w Łapinie

83-050 Kolbudy, Łapino, ul. Sienkiewicza 50

dla 25 osób niepełnosprawnych, placówka prowadzona przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej .

W przypadku, gdy osoba z niepełnosprawnością intelektualną nie rokuje możliwości zatrudnienia, osoby niepełnosprawne intelektualnie kierowane są do Środowiskowych Domów Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką pobytu dziennego, przeznaczoną dla osób przewlekłe chorych psychicznie, które nie wymagają leczenia szpitalnego oraz osób upośledzonych umysłowo.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy wyróżniamy trzy typy placówek:

Typ A – dla osób przewlekłe psychicznie chorych;

Typ B – dla osób upośledzonych umysłowo;

Typ C – dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

ŚDS zapewniają swoim mieszkańcom różnorodne formy aktywizacji i rehabilitacji poprzez treningi obejmujące zajęcia higieniczne, kulinarne, plastyczne, rehabilitacyjno-ruchowe. W ramach działalności Domu organizowane są imprezy i spotkania z rodzinami uczestników.

Środowiskowe Domy są miejscem przyjaznym dla osób niepełnosprawnych, działającym na rzecz integracji społecznej oraz angażującym się we wszystkie działania tę grupę osób.

Podstawowym zadaniem Środowiskowego Domu Samopomocy jest przede wszystkim podtrzymywanie dobrej kondycji psychofizycznej (pomimo istniejącej choroby) i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia.

Na terenie Powiatu Gdańskiego funkcjonują obecnie cztery Środowiskowe Domy Samopomocy dla osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie tylko dla dorosłych:

Środowiskowy Dom Samopomocy w Marszewskiej Górze

80-047 Przywidz, Marszewska Góra

dla 30 osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie, placówka prowadzona przez Gminę Przywidz

Środowiskowy Dom Samopomocy w Kolniku

83-032 Pszczółki, Kolnik, ul. Dębowa 4

dla 30 osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie, placówka prowadzona przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej na zlecenie Gminy Pszczółki.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pruszczu Gdańskim

www.psouupruszcz.org.pl

dla 30 osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie, placówka prowadzona przez Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Pruszczu Gdańskim na zlecenie Miasta Pruszcz Gdański.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Krzywym Kole

83-022 Suchy Dąb, Krzywe Koło 36

dla 10 osób niepełnosprawnych intelektualnie, placówka prowadzona przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej na zlecenie Gminy Suchy Dąb.

Inną formą wsparcia są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania, które należą do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę. Usługi mają na celu zapewnienie usług dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności osób u których zdiagnozowano zaburzenia psychiczne (zarówno u dorosłych, jak i dzieci), świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Tabela. Liczba mieszkańców Powiatu Gdańskiego korzystających w roku 2023 ze świadczeń w formie specjalistycznych usług opiekuńczych przyznawanych przez ośrodki pomocy społecznej.

	liczba osób korzystająca ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniem psychicznym	łączna liczba godzin wsparcia
Pruszcz Gdański miasto	6	1657
Cedry Wielkie	9	1136
Kolbudy	8	1000
Pruszcz Gdański gmina	21	6663
Przywidz	0	0
Pszczółki	3	282
Suchy Dąb	0	0
Trąbki Wielkie	3	409

Źródło sprawozdanie MPIPS 03

Dużym problemem występującym na terenie Powiatu Gdańskiego jest diagnoza, leczenie i terapia dzieci i młodzieży w kryzysie psychicznym. Jak wcześniej wskazano na terenie Powiatu Gdańskiego nie funkcjonuje Poradnia Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży. Rodzice dzieci w kryzysie psychicznym posiłkują się wsparciem ze strony poradni – psychologicznych działających na terenie Powiatu Gdańskiego.

Do podstawowych zadań poradni psychologiczno-pedagogicznych należy:

- diagnozowanie dzieci i młodzieży
- wydawanie opinii i orzeczeń dotyczących kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży
- udzielanie pomocy bezpośredniej uczniom oraz rodzicom
- realizacja zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno-wychowawczych, wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek.

Na terenie Powiatu Gdańskiego funkcjonuje:

Poradnia Psychologiczno –Pedagogiczna

83-000 Pruszcz Gdański, ul. Wojska Polskiego 2

www.poradniapruszcz.pl

Filia w Kolbudach

ul. Staromłyńska 2 b,

83-050 Kolbudy

Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna nr 1

83-000 Pruszcz Gdański ul. Jana Kochanowskiego 2,

<https://poradnia-pruszcz.pl/>

Niepubliczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Rotmance

83-010 Rotmanka, ul. Borówkowa 32

www.poradniarotmanka.com.pl

Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna CET

80-180 Kowale ul. Gruszkowa 3

www.cet-edu.pl

Niepubliczna Psychologiczno-Pedagogiczna Poradnia "Mały Król"

83-000 Pruszcz Gdański ul. Cyprysowa 7/1

www.poradniamalykrol.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna AKADEMIA ROZWOJU

83-000 Pruszcz Gdański ul. Korzeniowskiego 66

<http://akademiarozwoju.com.pl/>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Rotmance

83-010 Straszyn ul. Borówkowa 32

<https://www.poradniarotmanka.pl/>

Bardzo ważnym z punktu widzenia wsparcia dziecka i młodzieży jest działający na terenie Powiatu Gdańskiego :

Ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny,

- Specjalistyczno – Opiekuńcza Placówka Wsparcia Dziennego „Young FOSA” w Rusocinie

83-031 Rusocin, ul. Rataja 12

- Poradnia Psychologiczna dla Dzieci – Fundacja Oparcia Społecznego Aleksandry Fosa w Kolbudach

83-050 Kolbudy, ul. Staromłyńska 2b

Placówki są prowadzone przez Fundację Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA.

Zadaniem ośrodka jest zwiększenie dostępności do usług wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży przeżywającej kryzys psychiczny w miejscu bliskim do ich miejsca zamieszkania. Placówki pełnią funkcje wspierające na wczesnym etapie wystąpienia zakłóceń w zdrowiu psychicznym, jednocześnie chroniąc dziecko przed koniecznością hospitalizacji w szpitalach psychiatrycznych i są finansowane z funduszy NFZ.

W Powiecie Gdańskim działają również trzy ośrodki rehabilitacyjno edukacyjno wychowawcze. Są to placówki edukacyjne , w których obowiązek szkolny mogą spełniać dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim do lat 25 i z upośledzeniem umysłowym w stopniu znacznym oraz umiarkowanym i niepełnosprawnościami sprzężonymi do lat 24.

Ośrodek Rehabilitacyjno Edukacyjno Wychowawczy w Pruszczu Gdańskim

83-000 Pruszcz Gdański, ul. Grunwaldzka 71 www.psouupruszcz.org.pl

Placówka prowadzona przez Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Pruszczu Gdańskim.

Przy OREW funkcjonuje Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka – które jest formą pomocy dla dziecka niepełnosprawnego w wieku 0-6 lat i jego najbliższego otoczenia. Zadaniem oddziału jest prowadzenie kompleksowej, skoordynowanej i ciągłej pomocy dziecku zagrożonemu niepełnosprawnością lub niepełnosprawnemu oraz jego rodzinie. Oddział dba o rozwój psychoruchowy i społeczny dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do momentu podjęcia nauki w szkole.

Ośrodek Rehabilitacyjno Edukacyjno Wychowawczy w Pruszczu Gdańskim

83-000 Pruszcz Gdański, ul. Wojska Polskiego 37

Placówka prowadzona przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej

Przy OREW funkcjonuje Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka dla niepełnosprawnych dzieci w wieku od 3-6 lat ze wskazaniem -orzeczeniem z Poradni Pedagogiczno - Psychologicznej.

Ośrodek Rewalidacyjno- Wychowawczy "Żułowski Słonecznik" w Giemlicach

83-022 Cedry Wielkie, Giemlice 1

Placówka jest ośrodkiem rewalidacyjno-wychowawczym umożliwiającym dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży upośledzonym umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki. Ośrodek prowadzony jest przez gminę Cedry Wielkie.

Ośrodek Rewalidacji Dzieci i Młodzieży z Autyzmem w Pruszczu Gdańskim

83-000 Pruszcz Gdański, ul. Powstańców Warszawy 2

ORDA jest niepubliczną placówką oświatową, w której dzieci i młodzież z autyzmem wypełniają obowiązek nauki na poziomie przedszkolnym i szkolnym.

Ośrodek jest prowadzony przez stowarzyszenie „Autyzm bez Tabu”.

Szkoła Podstawowa Specjalna im. Janusza Korczaka w Warczu

Warcz, 83-041 Mierzeszyn

Jest to miejsce przyjazne uczniowi niepełnosprawnemu intelektualnie w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Do szkoły są dowożeni uczniowie szkoły podstawowej oraz gimnazjum z terenu całego Powiatu Gdańskiego.

Pomimo różnorodnego wsparcia część dzieci z powodu różnych kryzysów psychicznych ma orzeczone nauczanie indywidualne lub zgodę na nauczanie domowe. Coraz więcej rodziców korzysta z realizacji obowiązku szkolnego lub nauki swoich dzieci poprzez zapisanie dziecka do tzw. „Szkoły w Chmurze”.

Z danych uzyskanych od Dyrektora „Szkoły w Chmurze” edukacją domową zostało objętych 108 uczniów korzystających ze szkoły średniej, oraz 34 uczniów korzystających ze szkoły podstawowej zamieszkujących teren Powiatu Gdańskiego. Świadczy to między innymi o różnego rodzaju kryzysach i trudnościach młodych ludzi w wypełnianiu obowiązku szkolnego w systemie powszechnym i braku integracji z innymi uczniami, rówieśnikami. Jest to zjawisko o tyle bardzo niebezpieczne, że dziecko uczące się poza systemem szkolnym może nie być objęte równoległe specjalistycznym wsparciem terapeutycznym, psychologicznym, czy też pedagogicznym. Często w takim przypadku problemy z dzieckiem nasilają się.

Osoby w nagłym lub przewlekłym kryzysie.

Sytuacja kryzysowa może być związana z wydarzeniami życiowymi wymagającymi istotnych zmian i rozstrzygnięć. Charakteryzuje się tym, że ma swój początek i koniec, zakłada się, że jest sytuacją przejściową, którą można przezwyciężyć. Osoba dotknięta kryzysem często nie jest w stanie samodzielnie pokonać przeszkód, a przedłużające się trudności mogą powodować kolejne poważniejsze stany typu przewlekła depresja, próby suicydalne, uzależnienia, bezrobocie, przemoc, bezdomność⁸.

Na terenie Powiatu Gdańskiego działają różne instytucje wsparcia dla osób, w kryzysie w zależności od jego rodzaju.

Wsparcie mieszkańców Powiatu Gdańskiego w zakresie interwencji kryzysowej jest jednym z najważniejszych obszarów działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim.

W 2023 roku udzielane przez PCPR interwencyjne poradnictwo psychologiczne obejmowało konsultacje w sprawach dotyczących między innymi różnego rodzaju uzależnień, problemów rodzinnych i małżeńskich, kłopotów opiekuńczo - wychowawczych, trudności w opiece nad osobą zależną (np. niepełnosprawną czy chorą psychicznie). Udzielenie konsultacji związane było z rozeznaniem sytuacji osoby i/lub rodziny, zaplanowaniem koniecznych działań i wskazaniem adekwatnych do sytuacji form pomocy w wyspecjalizowanych do tego celu instytucjach. W roku 2023 udzielono interwencyjnych konsultacji psychologicznych 51 osobom. Niestety dostęp do psychologa odbywał się tylko 2 razy w tygodniu po 3 godziny.

Z oferowanych przez PCPR nieodpłatnie specjalistycznych porad prawnych, zarówno w formie stacjonarnej jak i zdalnej (teleporady), w roku 2023 skorzystało 105 osób. Odbyło się łącznie 200 godzin konsultacji prawnych. Prawnik udzielał porad raz w tygodniu 4 godziny.

W prowadzonym przez PCPR Punkcie Konsultacyjnym dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin w roku 2023 z tej formy wsparcia skorzystało 65 osób. Łącznie odbyło się 150 godzin konsultacji terapeuty uzależnień. Terapeuta uzależnień przyjmuje raz w tygodniu przez 3 godziny i jest to

⁸ <http://www.interwencjakryzysowa.pl/rzeczywistosc-kryzysu-pojecie-definicje-teorie-dynamika>

jedyny na terenie Powiatu Gdańskiego punkt wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Mieszkańcy Powiatu są zmuszeni korzystać z ośrodków uzależnień na terenie Trójmiasta.

Z powodu alkoholizmu ośrodki pomocy społecznej udzieliły wsparcia w 2023 r 164 rodzinom (215 osób) i było to o 24 rodziny więcej (66 osób) niż w roku poprzednim.

Przyczyna udzielenia wsparcia	Pruszcz Gd miasto	Pruszcz Gd gmina	Cedry Wielkie	Kolbudy	Przywidz	Pszczółki	Suchy Dąb	Trąbki Wielkie
Alkoholizm	15/15	47/66	30/39	25/28	13/29	19/20	11/14	4/4

Źródło -Sprawozdanie MPIPS03

Na terenie Powiatu Gdańskiego nie jest prowadzone wsparcie osób w kryzysie ekonomicznym, szczególnie poprzez dedykowane tym osobom specjalistyczne działania np. prowadzenia indywidualnych programów wyjścia z zadłużenia, wypracowania rozwiązań skutecznie poprawiających sytuację ekonomiczną przy jednoczesnym wsparciu psychologa, prawnika, doradcy zawodowego.

Wszystkie działania związane ze wsparciem mieszkańców Powiatu Gdańskiego, którzy z różnych powodów znaleźli się w sytuacjach kryzysowych i wymagają specjalistycznego wsparcia odbywają się w ramach działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim. Z uwagi na bardzo duże ograniczenia lokalowe PCPR działania te odbywają się w ograniczonym zakresie w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej.

Na terenie Powiatu Gdańskiego jest udzielana bardzo szeroka forma wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. W ramach struktur Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim działa jeden z dwóch w województwie Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej. Ośrodek działa całodobowo, posiada 16 miejsc hotelowych i prowadzi bardzo różnorodne formy wsparcia również w formie ambulatoryjnej.

W roku 2023 w SOW udzielono pomocy 204 osobom doznającym przemocy domowej, w tym 175 kobietom, 9 mężczyznom i 20 dzieciom.

Rodzaj udzielanej pomocy:

- konsultacje psychologa – 36 osób, 125 godzin konsultacji,
- konsultacje terapeuty – 37 osób, 384 godziny konsultacji,
- konsultacje pedagoga – 41 osób, 217 godzin konsultacji,
- konsultacje pracowników socjalnych – 63 osoby, 173 godziny konsultacji,
- porady prawne – 38 osób, 120 godzin konsultacji,
- jednorazowe konsultacje telefonicznie – 48 osób,
- pobyt w ośrodku – 38 osób w tym 20 dzieci,
- zewnętrzna psychoedukacja 78 osób,
- grupa wsparcia - 33 osoby, 30 godzin spotkań,

- zajęcia redukujące stres pourazowy – 45 osób, 57 godzin warsztatów,
 - ewaluacja i monitoring sytuacji osób opuszczających ośrodki – 20 osób.
- W roku 2023 ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej z powodu przemocy domowej skorzystało 16 rodzin (56 osób) i jest to liczba z każdym rokiem malejąca, ponieważ w 2022 wynosiła ona 17 (82 osoby), a w roku 2021 było to 27 rodzin (75 osób)

Równolegle obok działań na rzecz osób poznających przemoc są prowadzone działania na rzecz osób stosujących przemoc.

W 2023 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim prowadzone były zajęcia dla osób stosujących przemoc domową, z których skorzystało 48 osób w ramach 72 godzin konsultacyjnych. Zatrudnione osoby, psycholog i pedagog, prowadziły również spotkania grupowe i indywidualne oraz kwalifikowały uczestników zgodnie z przyjętym programem. W roku 2023 do programu korekcyjno-edukacyjnego przystąpiło 8 osób i wszystkie one ukończyły program.

W ramach PKE zrealizowano 60 godzin spotkań grupowych i 24 godziny spotkań indywidualnych.

Osoby w kryzysie bezdomności.

Ze sprawozdań ośrodków pomocy społecznej za 2023 rok wynika, że 120 mieszkańców Powiatu Gdańskiego będących w kryzysie bezdomności korzystało ze wsparcia ośrodków pomocy.

Tabela. Liczba rodzin (osób w rodzinach) korzystających w 2023 r ze wsparcia OPS z powodu kryzysu bezdomności z podziałem na poszczególne gminy.

Przyczyna udzielenia wsparcia	Pruszcz Gd miasto	Pruszcz Gd gmina	Cedry Wielkie	Kolbudy	Przywidz	Pszczółki	Suchy Dąb	Trąbki Wielkie
Bezdomność	21/24	35/37	19/20	14/15	8/8	4/4	10/10	9/10

Źródło -Sprawozdanie MPIPS03

Podstawowym świadczeniem dla tej grupy mieszkańców jest zapewnienie schronienia. Część świadczeniobiorców z uwagi na swoją niepełnosprawność, jest również zmuszona do skorzystania z usług opiekuńczych.

Tabela. Liczba osób w kryzysie bezdomności korzystającą ze wsparcia OPS w 2023 roku w formie opłacenia pobytu w schroniskach z podziałem na poszczególne gminy.

Gmina	liczba osób korzystająca ze schroniska dla osób bezdomnych	liczba osób korzystająca ze schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi
Pruszcz Gdański miasto	6	10
Cedry Wielkie	12	4
Kolbudy	7	4

Pruszcz Gdański gmina	22	15
Przywidz	10	0
Pszczółki	2	2
Suchy Dąb	5	3
Trąbki Wielkie	9	2

Zródło -Sprawozdanie MPIPS03

Osoby w kryzysie bezdomności mogą skorzystać ze wsparcia w opłaceniu miejsc w schroniskach za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej, który posiada zawarte umowy z konkretnymi placówkami.

Szczególną grupą osób w kryzysie bezdomności są samotne matki lub ojcowie, którzy z różnych przyczyn stracili stałe miejsce pobytu i nie mogą własnymi siłami zaspokoić podstawowych potrzeb.

Do zadań własnych powiatu zgodnie z ustawą o pomocy społecznej należy prowadzenie ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. W ramach realizacji tego zadania Powiat Gdański od roku 2020 zawiera porozumienia o współpracy w sprawie udostępnienia miejsca dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży kierowanym przez Powiat Gdański osobom uprawnionym z terenu Powiatu Gdańskiego w ramach posiadanych miejsc w placówkach.

Umowy te są zawierane pomiędzy:

1. **Caritas Archidiecezji Gdańskiej „Dom Samotnej Matki Caritas” w Matemblewie**
2. **Stowarzyszeniem „MONAR” pn. „Pomorskie Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot” z siedzibą w Gdańsku.**

W latach 2021- 2023 z tej formy wsparcia skorzystały łącznie 7 pań z 9 dzieci.

Tabela. Liczba matek/ ojców w kryzysie bezdomności korzystającą ze wsparcia OPS w 2023 roku w formie opłacenia pobytu w domu dla matek z dziećmi, z podziałem na poszczególne gminy

	2021		2022		2023	
	Liczba matek / liczba dzieci	Łączna liczba miesięcy udzielonego wsparcia	Liczba matek / liczba dzieci	Łączna liczba miesięcy udzielonego wsparcia	Liczba matek / liczba dzieci	Łączna liczba miesięcy udzielonego wsparcia
Pruszcz Gdański miasto	0	0	0	0	0	0
Cedry Wielkie	0	0	0	0	0	0
Kolbudy	1/1	4	1/1	3	1/1	4

Pruszcz Gdański gmina	0	0	2/3	6	2/3	13
Przywidz	0	0	0	0	0	0
Pszczółki	0	0	0	0	0	0
Suchy Dąb	0	0	0	0	0	0
Trąbki Wielkie	0	0	0	0	0	0
Łącznie	1/1	4	3./4	9	3./4	17

Źródło -Sprawozdanie PCPR

Bardzo ważną rolę we wsparciu osób w kryzysie odgrywa działające na terenie Powiatu Gdańskiego - Centrum Integracji Społecznej. Placówka prowadzona przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta koło Gdańskie w partnerstwie z Powiatem Gdańskim.

Potencjalnymi uczestnikami CIS mogą być następujące grupy osób:

- osoby bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej
- osoby uzależnione od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego
- osoby uzależnione od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej
- osoby chore psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego
- osoby bezrobotne, w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, pozostających bez pracy przez okres co najmniej 12 miesięcy
- osoby zwalniane z zakładów karnych, mające trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej
- uchodźcy realizujący indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej
- osoby niepełnosprawne, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Z informacji uzyskanych w ramach sprawozdania z działalności Centrum Integracji Społecznej w Pruszczu Gdańskim w roku 2023 w zajęciach uczestniczyły 94 osoby, z których 72 je ukończyły. W ramach tej grupy – 24, to osoby niepełnosprawne, 11- długotrwale bezrobotne, 3 – zwalniane z zakładów karnych mające trudności w integracji ze środowiskiem, 1 -osoba bezdomna realizująca indywidualny program wychodzenia z bezdomności.

Tabela. Liczba uczestników korzystających ze wsparcia w ramach działalności Centrum Integracji Społecznej w 2023 roku.

Rodzaj usług:	Liczba osób , które uczestniczyły w zajęciach	Liczba osób , które ukończyły zajęcia
Warsztaty zawodowe w ramach działalności wytwórczej, handlowej lub usługowej prowadzonej przez Centrum, o której mowa w art. 9 ustawy, w tym:	94	72
Warsztat ogrodniczo – porządkowy	47	31
Warsztat rękodzielniczy	16	13
Warsztat indywidualny – warsztaty zewnętrzne	31	28
Korzystanie z przekazywanych przez Centrum propozycji ofert pracy	94	72
Zajęcia z zakresu prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej, w tym spółdzielni socjalnej	94	72
Inne działania z zakresu reintegracji zawodowej	94	72
Zajęcia terapeutyczne	94	72
Grupy wsparcia oraz grupy samopomocy	94	72
Korzystanie z indywidualnego poradnictwa psychologicznego lub terapeutycznego	94	72
Grupy edukacyjne -> zajęcia z wiedzy ogólnej	94	72
Inne usługi w zakresie reintegracji społecznej	94	72
Szkolenia zawodowe prowadzone przez podmiot zewnętrzny	3	3

Źródło -sprawozdanie CIS za 2023r.

Dodatkowo w roku 2023 część uczestników CIS została skierowana do pracy.

Tabela . Liczba uczestników CIS, skierowanych do pracy w roku 2023.

Rodzaj zatrudnienia	Liczba osób
uczestnicy Centrum skierowani do pracy u pracodawcy w ramach zatrudnienia wspieranego (art.16 ust. 1 pkt.1 lit. a ustawy)	0
uczestnicy Centrum zatrudnieni u pracodawcy bez zatrudnienia wspieranego	21
uczestnicy Centrum skierowani do pracy w Centrum (art.16 ust. 1 pkt 1 lit.b ustawy)	0
uczestnicy Centrum, którzy podjęli samodzielną działalność gospodarczą	0
uczestnicy Centrum, którzy podjęli działalność gospodarczą w formie spółdzielni socjalnej (art. 16 ust. 1a ustawy)	0
Uczestnicy skierowani do odbycia stażu zawodowego na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	10

uczestnicy centrum, którzy nabyli prawo do świadczeń emerytalnych lub rentowych	2
Absolwenci CIS wciąż posiadający zatrudnienie, po 3 miesiącach od zakończenia uczestnictwa w CIS	19

Źródło -sprawozdanie CIS za 2023r

Wsparcie rodzin z dziećmi.

Wsparcie rodzin przeżywających trudności, które powodują problemy w wypełnianiu swoich obowiązków rodzicielskich to jedno z podstawowych zadań służb pomocowych zarówno gminnych, jak i powiatowych. Obowiązki te zostały głównie zapisane w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W Powiecie Gdańskim we wszystkich gminach podmiotami odpowiedzialnymi za organizację i pracę z rodziną jest miejski ośrodek pomocy społecznej oraz gminne ośrodki pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 10 ust. 3 ww. ustawy praca z rodziną winna być prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego, organizowania dla rodzin spotkań mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Z analizy sprawozdań za rok 2023 wynika, że wszystkie ops udzielały wsparcia 2458 rodzinom (5177 osób), w tym 759 rodzin z dziećmi (2966).

Tabela - liczba, rodzin/ ilość osób w rodzinach korzystających z różnych form wsparcia ops w 2023 roku z podziałem na poszczególne gminy.

	Pruszcz Gd Miasto	Pruszcz Gd gmina	Cedry Wielkie	Kolbudy	Przywidz	Pszczółki	Suchy Dąb	Trąbki Wielkie
Rodziny	638/1233	754/4592	180/360	303/653	146/340	138/270	85/187	214/542
Rodziny z dziećmi	197/688	225/866	54/211	90/358	52/220	33/137	29/120	79/366

Źródło -Sprawozdanie MPIPS 03

W ramach wsparcia rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych może zostać objęta pomocą asystenta rodziny. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę, którą się opiekuje, podstawowego poziomu stabilności życiowej umożliwiającej jej samodzielne wychowywanie dzieci. Asystent pomaga również rodzicom ubiegającym się o odzyskanie władzy rodzicielskiej. Efektem prawidłowo prowadzonej pracy asystenta z rodziną powinno być pozostanie dziecka w rodzinie lub jego powrót do rodziców, jeżeli zostało umieszczone poza rodziną. Pomoc udzielana przez asystenta rodziny prowadzona jest za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem własnych możliwości tej rodziny oraz wsparcia zewnętrznego. Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy – na mocy

postanowienia sądu rodzinnego – rodzina zostaje zobowiązana do podjęcia współpracy z asystentem rodziny.

Tabela -Liczba zatrudnionych w 2023 roku, asystentów oraz liczba rodzin, z którymi pracują w poszczególnych gminach wraz z ilością wniosków złożonych do sądu o wgląd w sytuację rodziny.

	Pruszcz Gd miasto	Pruszcz Gd Gmina	Cedry Wielkie	Kolbudy	Przywidz	Pszczółki	Suchy Dąb	Trąbki Wielkie
Liczba asystentów	1	3	1	1	2	3	1	2
Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów	12	56	12	20	9	13	11	9
Ilość wniosków do sądu o wgląd w sytuację rodziny lub o zabezpieczenia dziecka.	4	10	2	0	10	0	1	0

Źródło -Sprawozdanie MPIPS 03

W porównaniu do roku 2022 liczba asystentów zwiększyła się o 2 osoby, natomiast liczba rodzin objętych och wsparciem zwiększyła się o 33.

W sytuacji, gdy pomimo otrzymywanego wsparcia, rodziny nie są w stanie prawidłowo realizować swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownicy ośrodków pomocy społecznej składają wnioski do sądu o wgląd w sytuację rodziny lub też bezpośrednio o zabezpieczenie dziecka w pieczy zastępczej.

Z analizy przedstawiony przez poszczególne ośrodki pomocy społecznej ocen zasobów pomocy społecznej z roku na rok liczba składany wniosków wzrastała.

W roku 2021 złożono do sądu 20 wniosków o wgląd w sytuację rodziny, z czego 4 wnioski z powodu uzależnienia rodziców, 9 wniosków z powodu ich bezradności, 7 wniosków z powodu przemocy domowej. W kolejnym roku wniosków złożono 24, z czego 6 z powodu uzależnienia opiekunów, 10 wniosków z powodu bezradności opiekuńczo wychowawczej, 8 wniosków z powodu przemocy domowej. W roku 2023 złożono aż 27 wniosków, z których 11 dotyczyło przemocy domowej, 8 uzależnienia rodziców orz 8 bezradności opiekuńczo wychowawczej.

Oprócz wsparcia asystenta rodzina, przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, może również otrzymać wsparcie przez działania placówek wsparcia dziennego oraz rodzin wspierających.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę taką prowadzi gmina, lub podmiot któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Natomiast powiat może prowadzić lub zlecić prowadzenie placówki wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

W ramach pomocy rodzinie placówki wsparcia dziennego obejmują opieką i wychowaniem dzieci w czasie pozalekcyjnym. Sprawują one funkcje opiekuńcze,

wspierają rodziców w wychowywaniu dzieci, oferują pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Istnieją też placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej dla dzieci i młodzieży wymagającej szczególnej opieki i wsparcia. W placówkach tych prowadzi się zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne. Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzinami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.

W odpowiedzi na pytanie zawarte w ankiecie skierowanej do Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Gdańskiego, tylko dwa ośrodki – MOPS w Pruszczu Gdańskim i GOPS w Ciepłowie (gmina Pruszcz Gdański) wskazały na realizowanie w formie usług wsparcia dla dzieci i młodzieży w formie poradnictwa, a także zagospodarowania czasu wolnego, zapewnienia alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Łącznie w powyższej formie objęto wsparciem 647 dzieci.

W kolejnym pytaniu dotyczącym prowadzenia świetlicy środowiskowej (placówki wsparcia dziennego w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) wsparcie w tej formie wykazał Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach – 2 świetlice (50 miejsc) oraz w Trąbkach Wielkich – 1 ośrodek (150 uczestników).

Inną formą wsparcia rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, są rodziny wspierające. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może zostać powierzone osobom z bliskiego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Z informacji uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Gdańskiego w roku 2023 nie funkcjonowała żadna rodzina wspierająca.

W sytuacjach, gdy mimo otrzymywanego wsparcia rodziny nie są w stanie realizować funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dzieci mogą postanowieniem sądu zostać umieszczone w pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Starosta Gdański zarządzeniem wskazał Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Gdańskim, które również odpowiada za instytucjonalną pieczę zastępczą w Powiecie Gdańskim

Pieczą zastępczą zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym, przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego życia, pokonywania trudności życiowych oraz zaspokojenie potrzeb dzieci. Istotą pieczy zastępczej jest jej tymczasowość. Czas pobytu dziecka w pieczy zastępczej powinien być jak najkrótszy. W trakcie pobytu dziecka w pieczy zastępczej, ośrodek pomocy społecznej nadal pracuje z rodziną biologiczną, w celu zniwelowania wszelkich problemów jakie wystąpiły i były przyczyną do umieszczenia dziecka poza ich rodziną.

Handwritten signature and initials in blue ink.

W roku 2023 na terenie Powiatu Gdańskiego funkcjonowało łącznie **133** rodzin zastępczych zarówno spokrewnionych, niezawodowych jak i zawodowych oraz pełniących funkcję rodzinnych domów dziecka. W ciągu roku **14** rodzin z różnych powodów zostało rozwiązanych, odbyło się to w sposób nie mający wpływu na wychowanków w nich przebywających i wiązało się to przede wszystkim z ich usamodzielnieniem lub przekazaniem do adopcji.

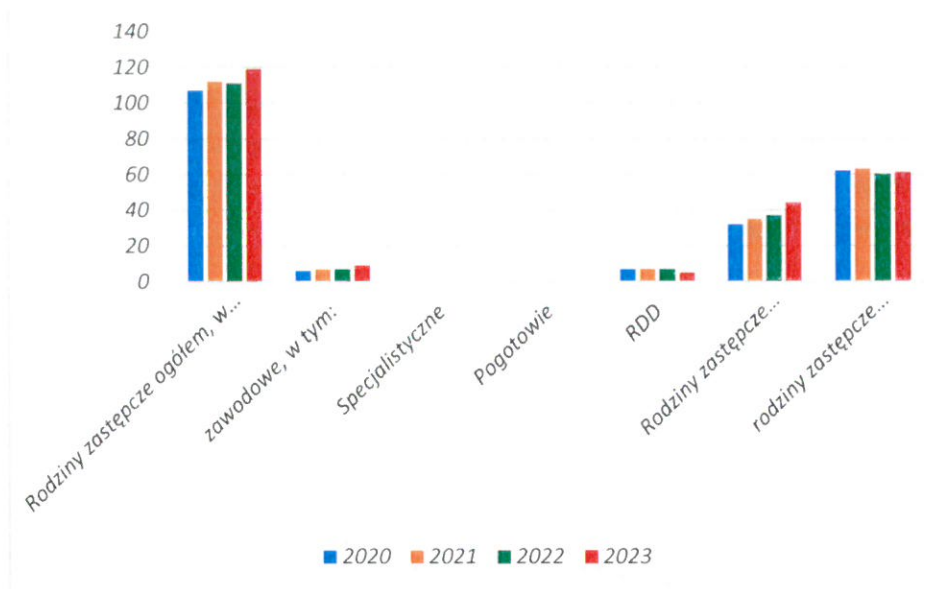
Tabela- Liczba rodzin zastępczych z podziałem na pełnione funkcje w 2023 r.

Rodziny zastępcze	Liczba rodzin narastająco od początku roku	Liczba rodzin na dzień 31.12 2023	Powstałe w roku 2023	Rozwiązane w roku 2023
Spokrewnione	70	61	10	9
Niezawodowe	47	44	9	3
Zawodowe	9	9	2	0
Zawodowa specjalistyczna	-	-	-	-
Rodzinne domy dziecka	7	5	0	2
RAZEM	133	119	21	14

Źródło: dane własne PCPR

Funkcja rodziny zastępczej jest bardzo odpowiedzialna i trudna. Dzieci trafiające do rodzinnej pieczy zastępczej wymagają bardzo często wielospecjalistycznej diagnozy, terapii i pomocy w wyrównywaniu braków edukacyjnych. Od kilku lat można zauważyć coraz mniejszą liczbę osób chętnych do podjęcia się funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Ta tendencja ma wymiar ogólnokrajowy. Bycie rodzicem zastępczym wiąże się z dużą odpowiedzialnością za powierzone dzieci. Pomimo wielu inicjatyw podejmowanych przez PCPR liczba rodzin zastępczych, szczególnie niezawodowych jest cały czas niewystarczająca w stosunku do potrzeb w tym zakresie.

Wykres - Liczba rodzin zastępczych z podziałem na zawodowe, niezawodowe (spokrewnione) oraz Rodzinne Domy Dziecka na przestrzeni lat 2020 – 2023.

Źródło: dane własne PCPR

W rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci, dorosłych wychowanków, którzy pozostali na czas swojej nauki w rodzinie. Liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej stanowi bardzo ważny aspekt. Rodzinna piecza zastępcza ma do spełnienia wiele różnorodnych zadań, wynikających nie tylko z pieczy bieżącej nad dzieckiem, ale także z potrzeby szerokiej kompensacji braków ogólnorozwojowych umieszczonego w niej dziecka. W rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci, dorosłych wychowanków, którzy pozostali na czas swojej nauki w rodzinie.

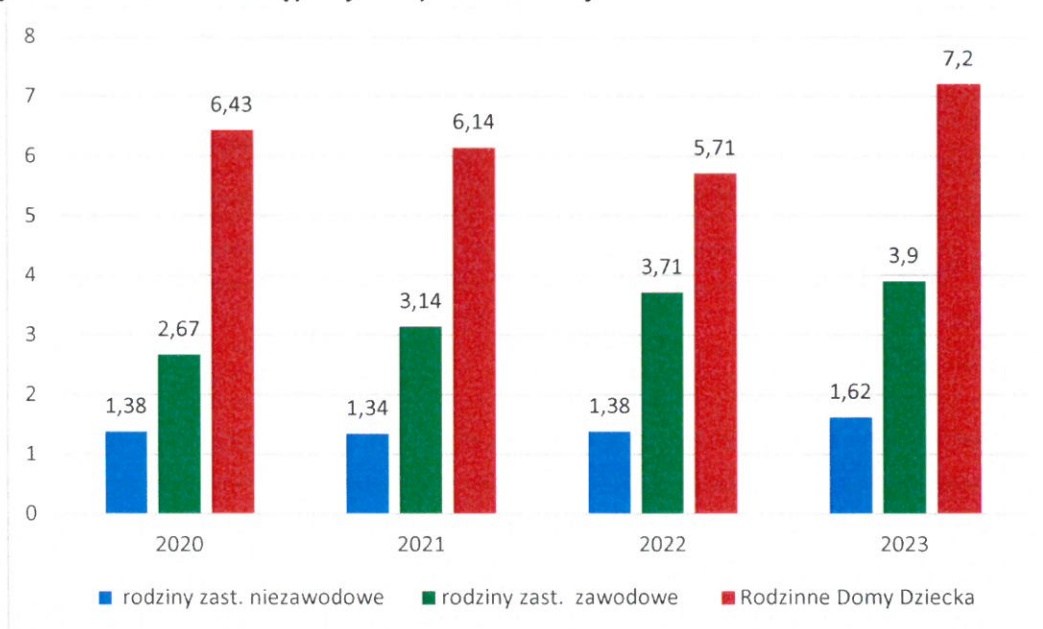
Tabela – Ilość rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Gdańskiego na przestrzeni 2020 – 2023 roku wraz z liczbą dzieci w nich przebywających.

	2020		2021		2022		2023	
	rodziny	dzieci	rodziny	dzieci	rodziny	dzieci	rodziny	Dzieci
Rodziny zastępcze ogółem, w tym:	127	244	156	231	130	238	135	241
zawodowe, w tym:	8	23	7	29	9	35	11	43
Specjalistyczne	1	5	0	0	0	0	0	0
Pogotowie	0	0	0	0	0	0	0	0
RDD	9	68	7	54	7	55	5	36
Rodziny zastępcze niezawodowe	42	62	63	61	44	63	51	83
rodziny zastępcze spokrewnione	68	85	79	87	70	85	68	80

Źródło: dane własne PCPR

Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych spokrewnionych jest zależna od ich sytuacji rodzinnej, natomiast w przypadku rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych, czy RDD od konieczności zabezpieczenia nowych dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej. Stąd też zdarza się, że w rodzinach zastępczych niezawodowych, czy zawodowych umieszczane jest więcej niż troje dzieci, jak to jest określone przepisami prawa.

Wykres - Średnia liczba wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych na przestrzeni lat 2020 – 2023, z podziałem na rodziny zastępcze, bez uwzględnienia rodzin zastępczych spokrewnionych.

Źródło: dane własne PCPR

Analizując powyższy wykres należy zauważyć, że wzrost liczby dzieci umieszczanych w rodzinie zastępczej jest spowodowany brakiem nowych rodzin zastępczych, szczególnie zawodowych i rodzinnych domów dziecka, jak również rodzin zastępczych niezawodowych, które wyraziłyby chęć przyjęcia pod swój dach niespokrewnione dzieci. Na liczbę dzieci przypadających na jedną rodzinę zastępczą ma ogromny wpływ również czas przez jaki wychowankowie tam przebywają. Na koniec 2023 roku ponad 70 % dzieci było umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej na ponad 3 lata.

Analizując pochodzenie dzieci przebywających w pieczy rodzinnej narastająco od początku roku można zauważyć:

- **153** dzieci pochodzących z Powiatu Gdańskiego przebywało w pieczy zastępczej na terenie swojego powiatu;
- **18** dzieci pochodzących z Powiatu Gdańskiego przebywało w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów;
- **68** dzieci pochodzących z terenu innych powiatów zostało umieszczone w rodzinach zastępczych zamieszkujących Powiat Gdański.

Tabela - Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Gdańskiego oraz poza terenem powiatu gdańskiego oraz wielkość odsetek dzieci umieszczonych w pieczy w stosunku do całej populacji dzieci w danej gminie, z podziałem na gminy z których pochodzą w roku 2023

Miasto/Gmina	Liczba dzieci narastająco od początku roku	Odsetek całej populacji dzieci 0-19 lat
Gmina Pruszcz Gdański	46	0,44
Gmina Kolbudy	28	0,53
Gmina Cedry Wielkie	21	1,35
Miasto Pruszcz Gdański	26	0,36
Gmina Trąbki Wielkie	20	0,68
Gmina Suchy Dąb	5	0,48
Gmina Przywidz	20	1,37
Gmina Pszczółki	6	0,21
RAZEM	172	0,53

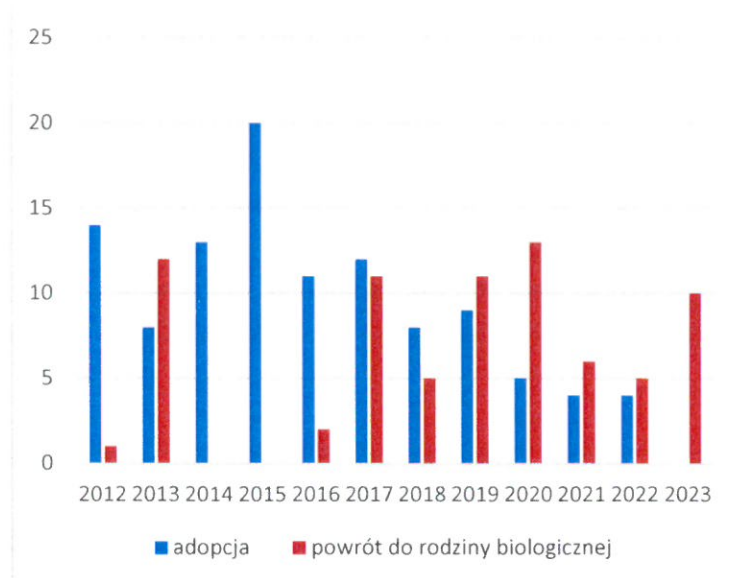
Źródło: dane własne PCPR

Jak wynika z powyższej tabeli liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nie odzwierciedla wysokości odsetka całej populacji zamieszkującej daną gminę. W roku 2023 największy odsetek dzieci przebywających w pieczy zastępczej pochodził z Gminy Przywidz, najmniejszy z Gminy Pszczółki.

Zmniejszanie się liczby funkcjonujących rodzin zastępczych, coraz większa liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, jak również brak nowych kandydatów do pełnienia tej funkcji przyczynia się do pogłębiania się kryzysu rodzinnej pieczy zastępczej a tym samym braku możliwości natychmiastowej realizacji postanowień sądu odnośnie zabezpieczenia dziecka.

Najbardziej oczekiwanym efektem pobytu dzieci w pieczy zastępczej jest skrócenie ich pobytu w pieczy do minimum, czyli albo powrót ich do rodziny biologicznej lub znalezienie rodziny adopcyjnej.

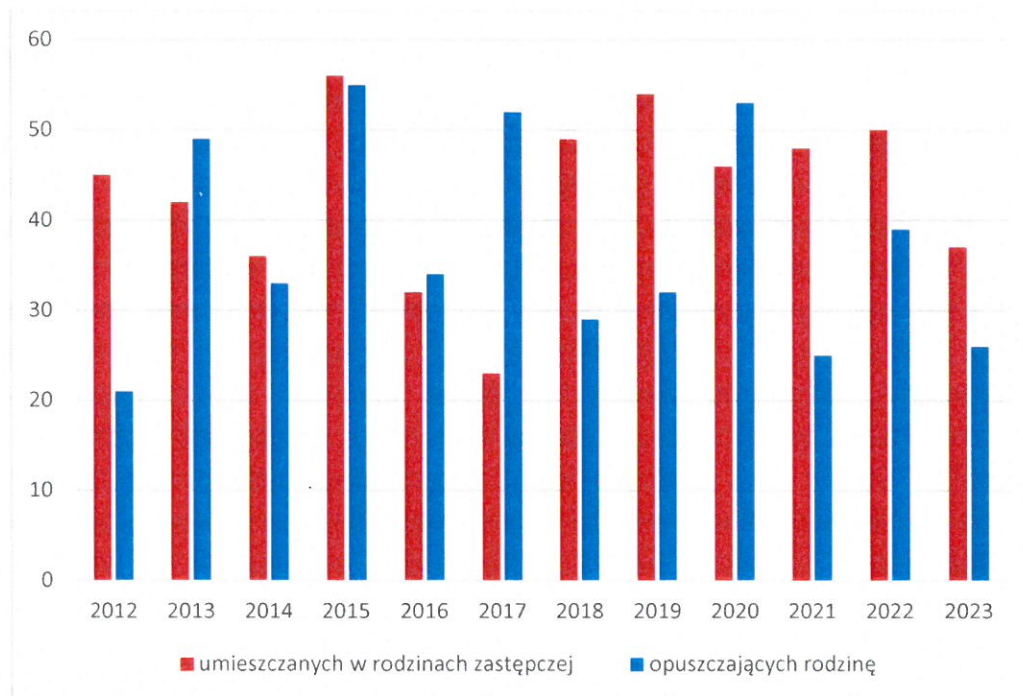
Wykres - Liczba dzieci opuszczających pieczę zastępczą w związku z powrotem do rodziny biologicznej lub w wyniku adopcji. W celu lepszego zobrazowania sytuacji wykres wskazano na przestrzeni 11 lat

Źródło: dane własne PCPR

Zgodnie z założeniami dzieci w pierwszej kolejności umieszczane są w rodzinnej pieczy zastępczej i jest to kierunek priorytetowy, jednakże z roku na rok można zauważać stale zwiększającą się liczbę dzieci zabezpieczanych w pieczy zastępczej w stosunku do dzieci opuszczających, a tym samym zwalnających miejsce w pieczy zastępczej.

Wykres - Liczba dzieci opuszczających i umieszczanych w pieczy zastępczej na przestrzeni ostatnich 10 lat.

Źródło: dane własne PCPR

Jak widać z powyższego wykresu w praktyce od 2018 jest stała tendencja, dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej typu rodzinnego jest znacznie więcej niż dzieci, które ją opuszczają w danym roku.

Rodzinna piecza zastępcza jest najbardziej optymalną alternatywą dla wychowywania się dzieci w rodzinach biologicznych, lecz z uwagi na wiele czynników, które wskazywano powyżej nie zawsze jest to możliwe. Wyczerpują się zasoby istniejącej pieczy rodzinnej, gdyż część z nich dochodzi do wieku emerytalnego. Nowych kandydatów do pełnienia tej roli jest coraz mniej. Dzieci trafiające do pieczy zastępczej bardzo często bywają zaburzone, niepełnosprawne lub są już nastolatkami wymagające częściej resocjalizacji niż opieki i wychowania. Stąd też dzieci powyżej 10 roku życia są umieszczane w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie Powiatu Gdańskiego funkcjonują trzy placówki opiekuńczo – wychowawcze:

- **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego „Dom dla Dzieci” w Straszynie** prowadzona przez Fundację „Rodzinny Gdańsk” z siedzibą w Gdańsku na zlecenie Powiatu Gdańskiego. Przeznaczona dla 14 dzieci.
- **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego „Dom Dla Dzieci” w BielkóWKu** przeznaczona dla 14 dzieci, prowadzona przez Fundację „Rodzinny Gdańsk” z siedzibą w Gdańsku, na zlecenie Powiatu Gdańskiego.
- **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Przyjazny Zakątek” w Pszczółkach** łącząca zadania placówki typu socjalizacyjnego (10 miejsc) oraz typu interwencyjnego (4 miejsca), prowadzona przez Fundację Rozwoju Nowoczesnej Edukacji w Gdańsku, na zlecenie Powiatu Gdańskiego.

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim wynika, że posiadane przez Powiat Gdański 42 miejsca w instytucjonalnej pieczy zastępczej w żaden sposób nie zabezpiecza potrzeb powiatu. Od trzech lat średnio w ciągu roku około 15 - 20 dzieci czeka na wolne miejsce w placówce opiekuńczo – wychowawczej (niewykonane postanowienia sądu o zabezpieczenie pobytu dziecka). Ponieważ jest to trend ogólnopolski, coraz mniejsza liczba dzieci z terenu Powiatu Gdańskiego ma szanse na umieszczenie na terenie innych powiatów.

Celem deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej jest regularne zwiększanie liczby dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w stosunku do pieczy instytucjonalnej, osiąganie standardów przez placówki opiekuńczo-wychowawcze. Od stycznia 2021 r. w tego rodzaju placówkach może przebywać łącznie nie więcej niż 14 dzieci (art. 95 ust. 1 i 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Wskaźnik deinstytucjonalizacji – jest rozumiany jako procentowy udział dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w odniesieniu do wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej w danym roku.

W przyjętej w 2022 roku „Strategii rozwoju usług społecznych, polityki publicznej do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)” przyjęto, że wskaźnikiem deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej jest „odsetek dzieci przebywających w pieczy zastępczej, które wychowują się w rodzinnej pieczy zastępczej”. Założono wartość bazową 77% a wartość oczekiwana w 2035 r. wynosi 85%.

Z analizy danych przedstawionych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim, wynika, że z uwagi na zmniejszenie się liczby rodzin

zastępczych, przy większym napływie dzieci do pieczy wskaźnik ten ma raczej tendencję zmniejszającą się.

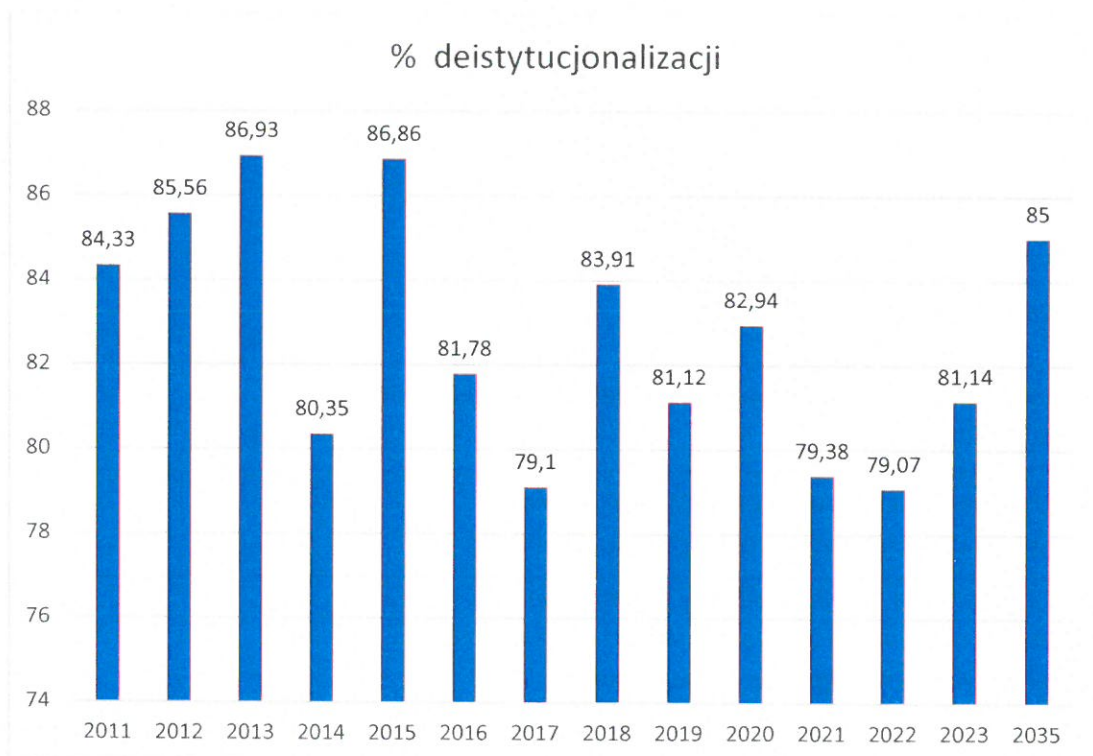
Dla lepszego oglądu problemu poniżej przedstawiono liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej z podziałem na instytucjonalną i rodzinną na przełomie 2011- 2023 roku.

liczba dzieci w pieczy zastępczej:	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
- instytucjonalnej	43	39	37	56	41	49	51	42	54	50	60	63	56
- rodzinnej	232	231	246	229	271	220	193	219	232	243	231	238	241
- łącznie	275	270	283	285	312	269	244	261	286	293	291	301	297

Źródło: dane własne PCPR

Jak wynika z przedstawionych danych łączna liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej jest od kilku lat na stałym poziomie.

Wykres - Wskaźnik deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej na przestrzeni 2011 – 2023 roku w Powiecie Gdańskim.

Źródło: dane własne PCPR

1.3 Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych pośród przedstawicieli Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Gdańskiego.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone wśród wszystkich gmin Powiatu Gdańskiego. Pytania dotyczyły realizacji usług społecznych w poszczególnych

gminach oraz prognozowanego zapotrzebowania na nie w najbliższych latach.

Pytanie „Czy OPS realizował w 2023 roku wskazane poniżej usługi? Jeśli tak, to prosimy podać liczbę osób nimi objętych.”

Poniżej łączny wynik uzyskanych odpowiedzi z poszczególnych gmin.

Nazwa usługi	NIE	TAK	Liczba osób
Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	0	8	154
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2	6	40
Usługi asystenckie wspierające aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami	3	5	126
Wsparcie opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (np. szkolenia, grupy wsparcia)	7	1	31
Opieka wytchnieniowa	1	7	151
Usługi sąsiedzkie	8	0	0
Mieszkalnictwo chronione/ wspomagane/treningowe	6	2	6
Transport indywidualny door-to-door	7	1	30
Teleopieka i systemy przywoławcze	4	4	113
Usługi wsparcia w formie całodobowej opieki w Rodzinnym Domu Pomocy Społecznej	7	1	23
Usługi interwencji kryzysowej oraz usługi w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy domowej	3	5	448
Usługi wsparcia dla dzieci i młodzieży w formie poradnictwa, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego. Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	6	2	647

Jak wynika z uzyskanych odpowiedzi, we wszystkich gminach realizowane były usługi opiekuńcze dla osób z niepełnosprawnościami. Tylko jedna gmina nie realizowała usług opieki wytchnieniowej. Rodzaj udzielanego wsparcia jest różny w poszczególnych gminach i jest on uzależniony od występującego nasilenia określonego problemu, a także od możliwości finansowych poszczególnych gmin.

W roku 2023 żadna gmina nie realizowała nowej formy wsparcia jaką jest usługa sąsiedzka, która zaczęła obowiązywać od 1 listopada 2023 roku. Usługi sąsiedzkie są

formą wsparcia świadczoną przez osoby blisko mieszkające, które wynagradzane są w formie pieniężnej przez gminę. Wdrożenie usług sąsiedzkich ma przyczynić się także do rozwoju usług społecznych, głównie dla osób starszych, które wymagają np. pomocy przy zrobieniu zakupów, sprzątaniu mieszkania, a jeszcze nie wymagają pomocy w formie usług opiekuńczych świadczonych przez opiekunki.

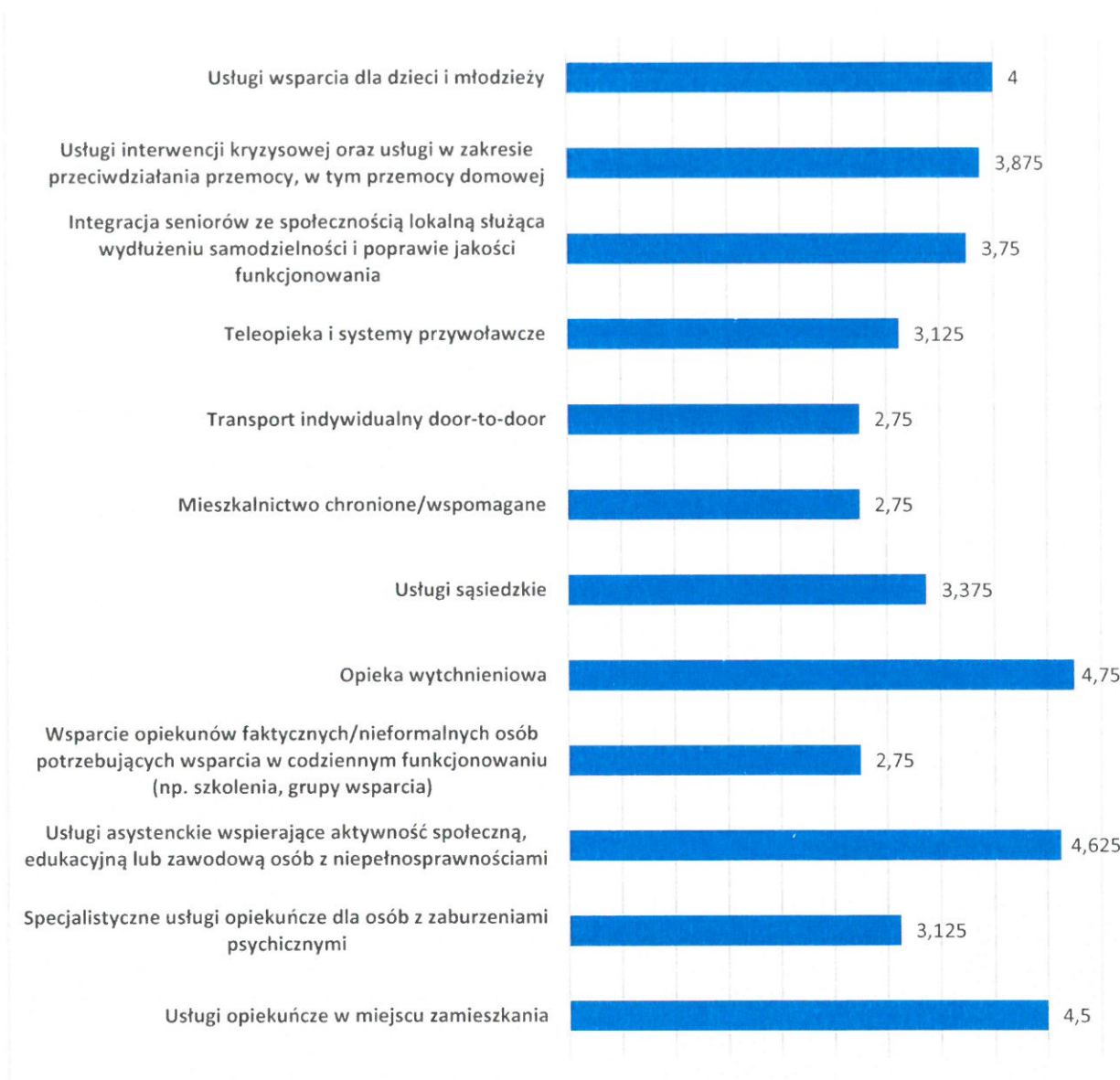
Czy na terenie Państwa gminy funkcjonowały w 2023 roku poniższe placówki wsparcia, prowadzone przez gminę lub podmiot ekonomii społecznej? Jeśli tak, to proszę wskazać nazwę podmiotu prowadzącego placówki oraz liczbę osób objętych wsparciem w jej ramach w 2023 roku.

Poniżej łączny wynik uzyskanych odpowiedzi z poszczególnych gmin.

rodzaj placówki	liczba	ilość osób korzystających
Środowiskowy Dom Samopomocy	4	126
Rodzinny Dom Pomocy	2	23
Klub Senior+	5	109
Dzienny Dom Pobytu Senior+	0	0
Mieszkanie treningowe	1	5
Mieszkanie wspomagane	0	0
Świetlica środowiskowa (placówka wsparcia dziennego w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)	3	200
Świetlica terapeutyczna (jw.)	1	12
Inne placówki nie wskazane wyżej	0	0

Z uzyskanych odpowiedzi wynika jak duża różnorodność w prowadzeniu placówek występuje na terenie poszczególnych gmin. Część placówek np. Środowiskowy Dom Samopomocy, są prowadzone na zlecenie poszczególnych gmin, ale ich działalność najczęściej obejmuje wsparcie dla mieszkańców sąsiednich gmin na podstawie porozumień między powiatami.

Na które ze wskazanych poniżej usług społecznych w najbliższych 5 latach będzie największe zapotrzebowanie w Państwa gminie? Proszę ocenić na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza brak zapotrzebowania, a 5 – bardzo wysokie zapotrzebowanie. Poniżej łączny wynik uzyskanych odpowiedzi z poszczególnych gmin w formie uzyskanych średnich wyników.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że największe zapotrzebowanie w najbliższym czasie będzie na opiekę wytchnieniową oraz usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami. Zastanawiające jest niskie zapotrzebowanie (2.75) na usługi „transport indywidualny door-to-door”. Powiat Gdański obejmuje głównie obszar wiejski. Wskazana w pytaniu usługa dotyczy indywidualnego transportu osoby z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności, obejmująca pomoc w wydostaniu się z mieszkania lub innego miejsca, przejazd i pomoc w dotarciu do miejsca docelowego. Jest to usługa szczególnie ważna na obszarach wiejskich, gdzie dostęp do placówek zdrowia czy rehabilitacji jest często znacznie utrudniony.

Jakie inne usługi, nie wskazane w powyższej tabeli, należy, w Państwa opinii, priorytetowo wdrażać i rozwijać w najbliższych 5 latach? W miarę możliwości prosimy również o krótkie uzasadnienie.

W odpowiedziach wskazano:

- tworzenie środowiskowych Domów Samopomocy dla os. Niepełnosprawnych (1 gmina),
- poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do służby zdrowia, tworzenie miejsc spędzania wolnego czasu, dostęp do terapii i pomocy psychologicznej, psychiatrycznej, zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców (1 gmina),
- usługi w zakresie poradnictwa, szkoleń i grup samopomocowych w zakresie funkcji opiekuńczo – wychowawczych dla rodziców (1 gmina),
 - tworzenie grup wsparcia dla opiekunów ON (1 gmina).

Jakie trudności dostrzegają Państwo w realizacji usług społecznych na terenie Państwa gminy? Można zaznaczyć wszystkie pasujące odpowiedzi

W odpowiedziach wskazano:

- *brak specjalistów w danej dziedzinie jakich?*
Wskazało 8 gmin w dziedzinie: psychiatrów dziecięcych, psychologów, specjalistów od realizacji SUO, psychologów ogólnych, opiekunek AON, psychiatry gerontologa, opiekunów środowiskowych.
- *niskie stawki godzinowe za realizację usług*
Wskazało 4 gminy.
- *niewystarczające możliwości finansowania usług z programów, projektów itp.*
wskazało 6 gmin.
- *brak środków własnych gminy na realizację usług.*
Wskazały 2 gminy
- *niechęć mieszkańców do ponoszenia odpłatności za usługi.*
Wskazały 4 gminy.
- *niewystarczająca diagnoza potrzeb w zakresie usług społecznych.*
Wskazały 2 gminy.
- *niewystarczająca kadra pomocy społecznej*
Wskazały 4 gminy.
- *nadmierne obciążenie kadry pomocy społecznej*
Wskazało – 6 gmin.
- *niewystarczająca liczba placówek wsparcia – jakich?*
Wskazało 5 gmin, wymieniając: środowiskowych domów samopomocy, placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz seniorów, ośrodków wsparcia dla seniorów, rodzinnego domu pomocy, dziennego domu pobytu, mieszkania treningowe, mieszkania wspomagane, schroniska (szczególnie dla kobiet).
- *nie dostrzegamy żadnych trudności*

Wskazało 0 gmin.

- inne, jakie?

Brak odpowiedzi.

Jakie działania Państwo podejmują lub planują podjąć w najbliższym czasie w zakresie upowszechniania rodzinnych i sąsiedzkich form realizacji usług społecznych.

- rozwój domów dziennego pobytu, klubów seniora itp.

Zadeklarowało 6 gmin.

- rozwój opieki wytchnieniowej

Zadeklarowało 7 gmin.

- rozwój wolontariatu na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Zadeklarowała 1 gmina

- szkolenia dla opiekunów osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Zadeklarowała 1 gmina.

- organizacja poradnictwa specjalistycznego

Zadeklarowały 2 gminy.

- organizacja grup wsparcia i samopomocowych

Zadeklarowały 2 gminy.

- działania informacyjno-promocyjne służące zwiększaniu świadomości społecznej dotyczącej wsparcia osób wymagających wsparcia w ich środowisku.

Zadeklarowały 3 gminy.

- organizacja wydarzeń integrujących osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami i inne z lokalną społecznością

Zadeklarowało 5 gmin.

- nie realizujemy żadnych działań w tym zakresie

Brak deklaracji.

- inne, jakie?

Zadeklarowano - usługi sąsiedzkie 1 gmina, rozwój asystentury osobistej osoby z niepełnosprawnością – 1 gmina.

Handwritten signature and date: 2018

1.4 Wyniki badań ankietowych mieszkańców Powiatu Gdańskiego.

W badaniu ankietowym wzięło udział 161 mieszkańców Powiatu Gdańskiego, którzy wypełnili internetowy formularz ankiety.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wśród osób wypełniających ankietę najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy miasta Pruszcz Gdański (62 osoby), kolejną mieszkańcy gminy Trąbki Wielkie (30 osób), gminy Pruszcz Gdański (25 osób), gminy Pszczółki (20 osób). Gminę Kolbudy i Cedry Wielkie reprezentował 1 mieszkaniec. Ankietę wypełniło 4 mieszkańców reprezentujących inne powiaty.

Z uwagi na wiek osób wypełniających ankietę, najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy w przedziale wiekowym 36-50 (64%), w wieku 18- 26 lat – 1,9% ankietowanych, w wieku 27- 35 lat – 13,7%, w wieku 51-65 lat – 16,8%, powyżej 66 lat – 3,7 % ankietowanych.

Wypełniający ankietę w znacznej większości posiadali wykształcenie wyższe – 73,9%, z wykształceniem średnim było – 23% ankietowanych, zawodowym – 3,1%. Większość osób ankietowanych była czynna zawodowo, dotyczy to 91,9% osób. W 62% respondenci wskazywali, że nie znajdują się obecnie w trudnej sytuacji życiowej

46

Osoba samotna	9 (5,6%)
Samodzielny rodzic	19 (11,8%)
Osoba starsza	10 (6,2%)
Osoba z niepełnosprawnością	17 (10,6%)
Opiekun osoby starszej lub osoby z niepełnosprawnością	24 (14,9%)
Rodzic zastępczy	3 (1,9%)
Były wychowanek pieczy zastępczej (rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej)	2 (1,2%)
Osoba uzależniona od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych	4 (2,5%)
Osoba z zaburzeniem lub chorobą psychiczną (np. depresją, schizofrenią)	21 (13%)
Uchodźca/cudzoziemiec	0
Żadne z powyższych	97 (60,2%)

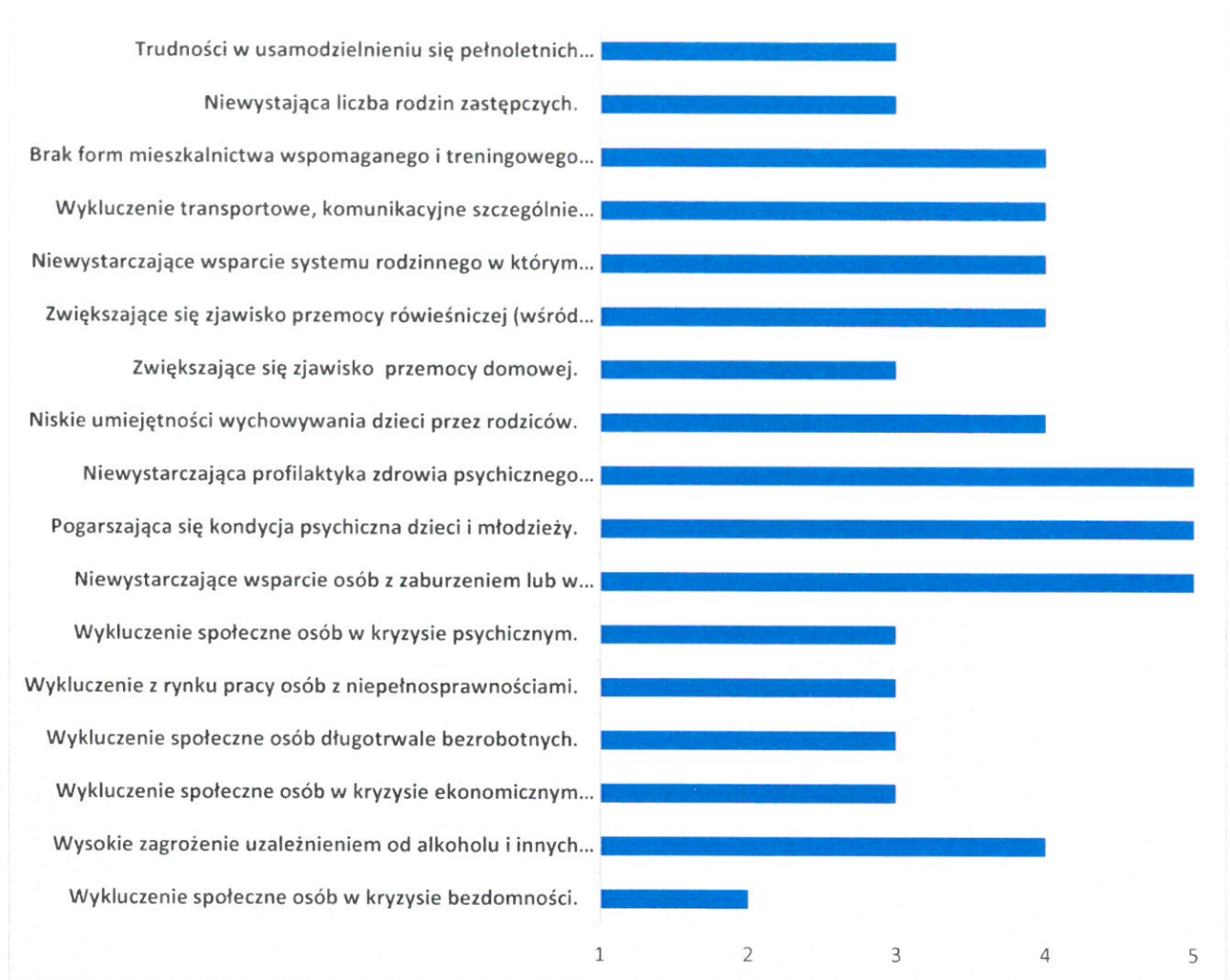
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Pytanie 5

W poniższej tabeli wymieniono różne rodzaje problemów społecznych. Proszę ocenić w jakim stopniu, Pani/Pana zdaniem, są one nasilone w Powiecie Gdańskim.

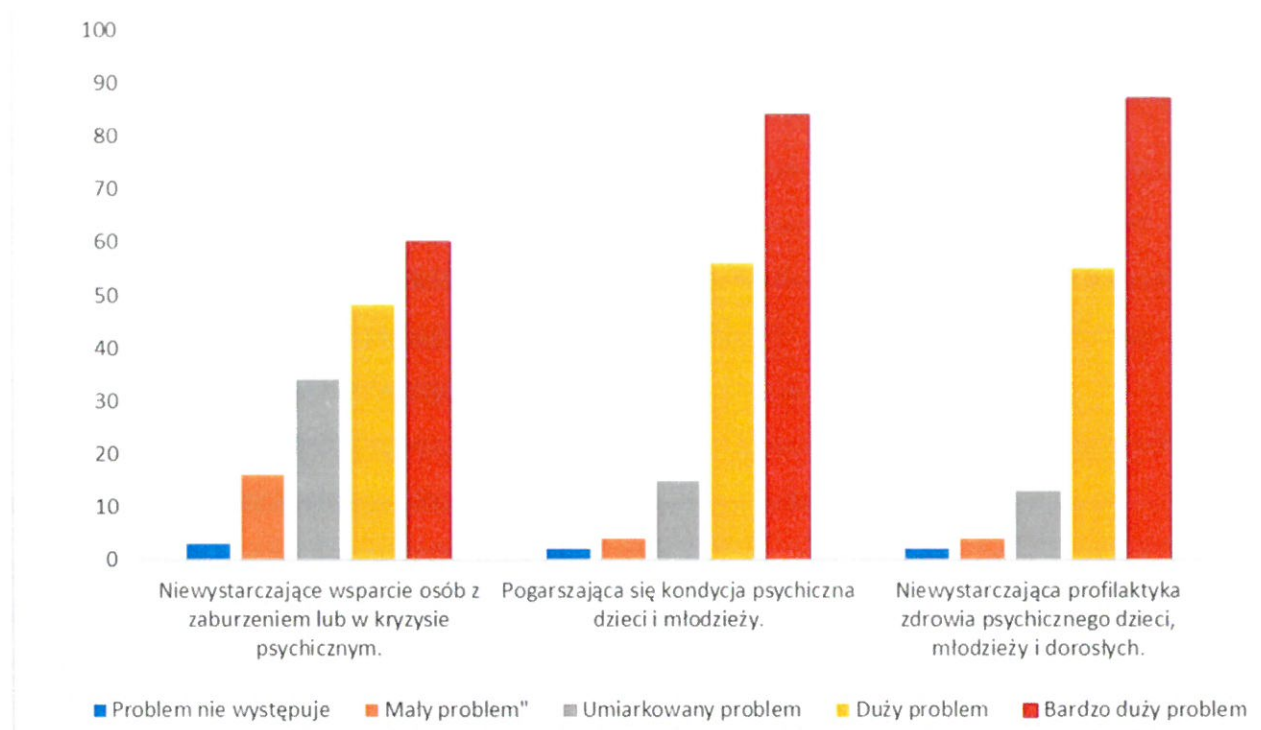
(1 – problem nie występuje, 2 – mały problem, 3 – umiarkowany problem, 4 – duży problem, 5 – bardzo duży problem). Prosimy udzielić odpowiedzi na wszystkie punkty

Wykres- średnie uzyskanych odpowiedzi .

Jak widać z przedstawionego wykresu, dla większości ankietowanych problemy z niewystarczającą profilaktyką zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, ale też i dorosłych, jak również pogarszająca się kondycja psychiczna dzieci i młodzieży oraz niewystarczające wsparcie osób z zaburzeniem lub w kryzysie psychicznym jest bardzo dużym problemem w Powiecie Gdańskim. Na mały problem społeczny respondenci wskazują wykluczenie społeczne osób w kryzysie bezdomności.

W opinii badanych mieszkańców okazało się, że wszystkie wymienione poniżej usługi, które mają być dedykowane rodzinom są bardzo potrzebne. Stąd też poniżej przedstawiono wykres wskazujący liczbę oddanych głosów na trzy problemy, które respondenci wykazywali jako bardzo duży problem, analizie poddano odpowiedzi indywidualne w skali od 1 do 5.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jak widać z przedstawionych wyników większość ankietowanych uważa za bardzo duży problem mieszkańców Powiatu Gdańskiego pogarszającą się kondycję psychiczną dzieci i młodzieży oraz niewystarczającą profilaktykę w tym zakresie. Nie bez znaczenia jest również ocena jako bardzo duży problem niewystarczające wsparcie osób w kryzysie psychicznym, tym bardziej, że wśród ankietowanych aż 13% identyfikowało się z tym problemem.

*Pytanie 6. W tabeli wymieniono usługi społeczne dedykowane **RODZINOM**. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług są potrzebne w Powiecie Gdańskim*

W dalszej kolejności w ankiecie poproszono o ocenę na ile poszczególne typy usług **dedykowane rodzinom**, są potrzebne w Powiecie Gdańskim. Ponownie powtórzono skalę 1-5, gdzie 1 oznacza 1 – brak zapotrzebowania, 2 – bardzo małe, 3 – średnie, 4 – bardzo duże, 5 – nie wiem/ nie potrafię ocenić.

Wzrost

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jak można zauważyć usługa w formie „Pozaszkolnego dostępu do psychologa dla dzieci i młodzieży” jest najbardziej pożądaną formą usług i zaznaczyło ją aż 70 % respondentów. Prawie tylko samo, bo 111 osób uważa, za bardzo potrzebne usługi w formie „ Działań profilaktycznych i wsparcia dla młodzieży w kryzysie psychicznym” i „Pozaszkolnego dostępu do psychologa dla dorosłych” oraz „Terapii psychologicznej dla dzieci i młodzieży”.

Kolejnym obszarem podlegającym badaniom ankietowym były usługi społeczne dedykowane osobom starszym i niepełnosprawnym.

Pytanie 7. W tabeli wymieniono usługi społeczne dedykowane OSOBOM STARSZYM oraz OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług są potrzebne w Powiecie Gdańskim. Ponownie powtórzono skalę 1-5, gdzie 1 oznacza -brak zapotrzebowania, 2 – bardzo małe, 3 – średnie, 4 – bardzo duże, 5 – nie wiem/ nie potrafię ocenić.

Z analizy wyników badań wynika, że najczęściej odpowiedzi przy poszczególnych typach usług zaznaczono w rubryce „bardzo duże zapotrzebowanie”. Stąd też analizie poddano w jakim procencie wskazane usługi były dla ankietowych bardzo potrzebne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Z powyższego wykresu wynika, że najważniejszymi i bardzo potrzebnymi usługami dedykowanymi dla osób starszych i niepełnosprawnych były dla respondentów usługi w formie:

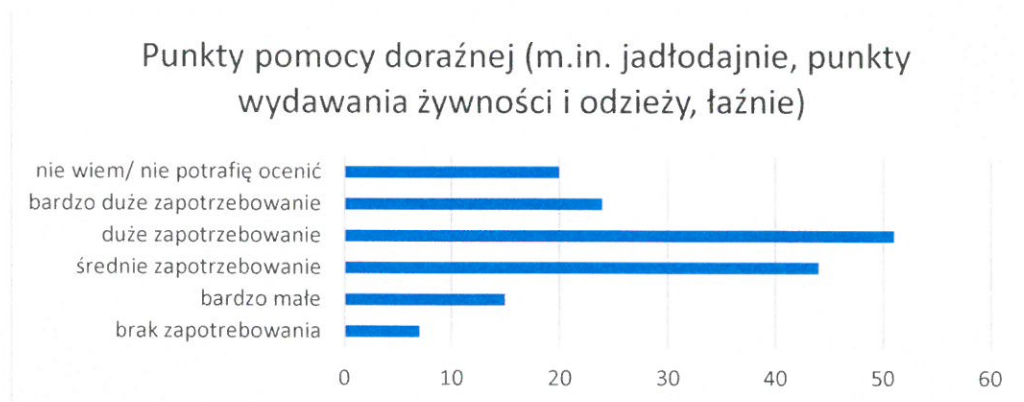
- poszerzanie oferty ochrony zdrowia – 52,8%
- opieka w instytucjach opieki całodobowej (domy pomocy społecznej, hospicja, zakłady opiekuńczo-lecznicze) -52,2 %
- dostęp do wyspecjalizowanych ośrodków wsparcia dziennego (np. dla dorosłych osób z autyzmem, Chorobą Alzheimera) – 52,1 %.

Warto zauważyć, że bardzo wysoko oceniono usługi związane z wykluczeniem transportowym seniorów i osób z niepełnosprawnością, co nie miało tak znaczącego

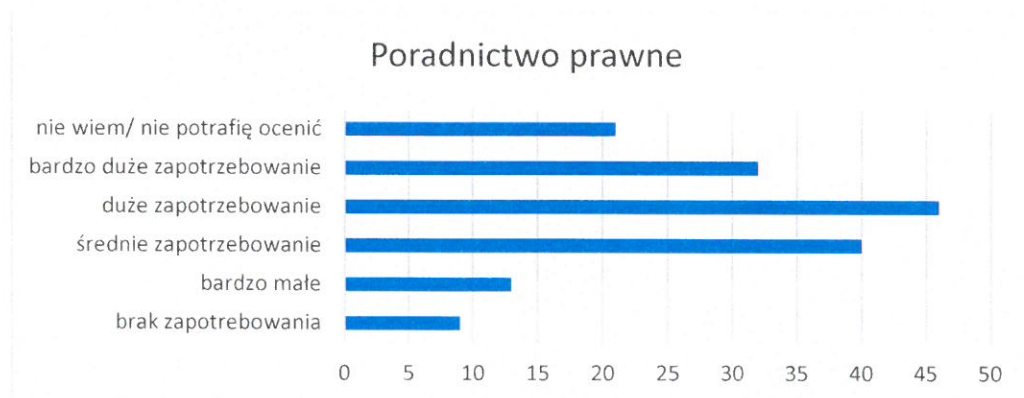
odzwierciedlenia w odpowiedziach udzielanych przez przedstawicieli OPS. Usługi doradcze w formie mobilnej (np. psycholog) oraz usługi w formie organizacji transportu np. do lekarza, na rehabilitację zostały uznane za bardzo potrzebne przez ponad 48 % ankieterów. Dla osób wypełniających ankietę duże znaczenie miała również opieka instytucjonalna całodobowa. Być może jest to spowodowane tym, że większość respondentów 91% było czynnych zawodowo i problem ten może dotyczyć zapewnienie opieki osobie zależnej.

Pytanie 8. W tabeli wymieniono usługi społeczne dedykowane OSOBOM W KRYZYSIE między innymi BEZDOMNOŚCI. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług są potrzebne w Powiecie Gdańskim. Ponownie powtórzono skalę 1-5, gdzie 1 oznacza – brak zapotrzebowania, 2 – bardzo mało, 3 – średnie, 4 – bardzo duże, 5 – nie wiem/ nie potrafię ocenić.

Odpowiedzi w ankiecie bardzo równomiernie się rozłożyły, być może powodem tego było, że 91% ankieterów było czynnych zawodowo i w większości z wykształceniem średnim i wyższym. Poniżej przedstawiono indywidualną ocenę potrzeb na konkretne usługi. - odpowiedzi procentowe.

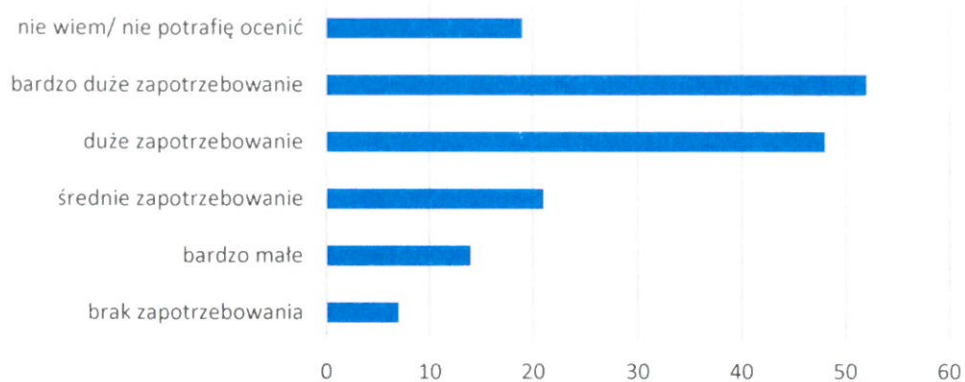

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

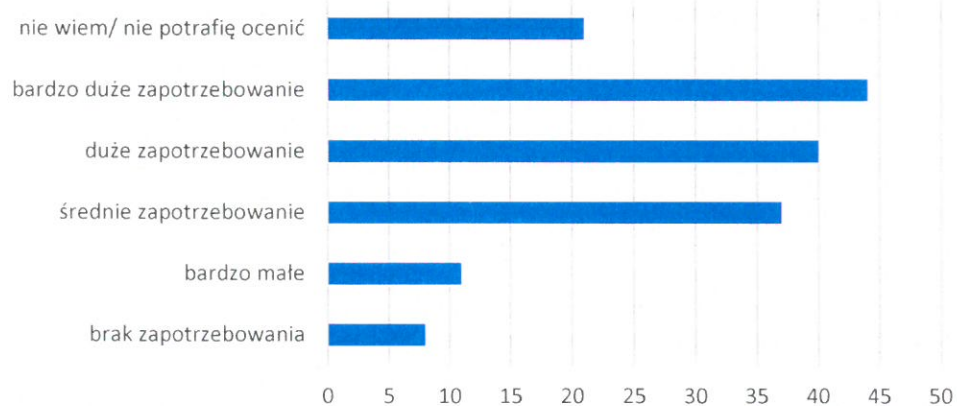
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Poradnictwo psychologiczne

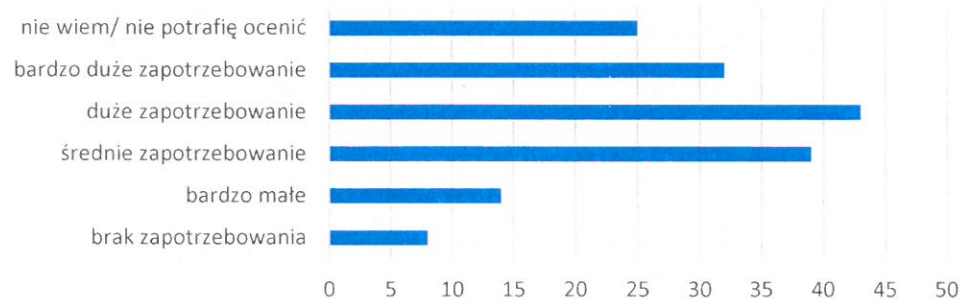
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Doradztwo zawodowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

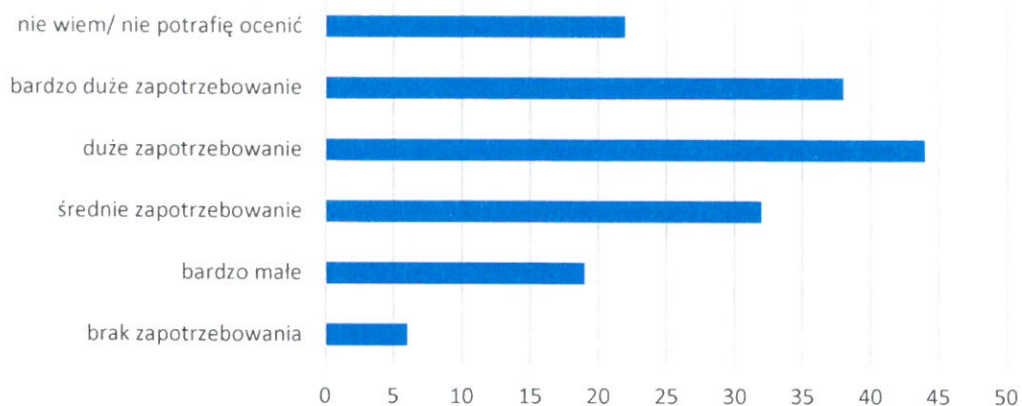
Usługi reintegracji społeczno-zawodowej, w tym świadczone przez Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

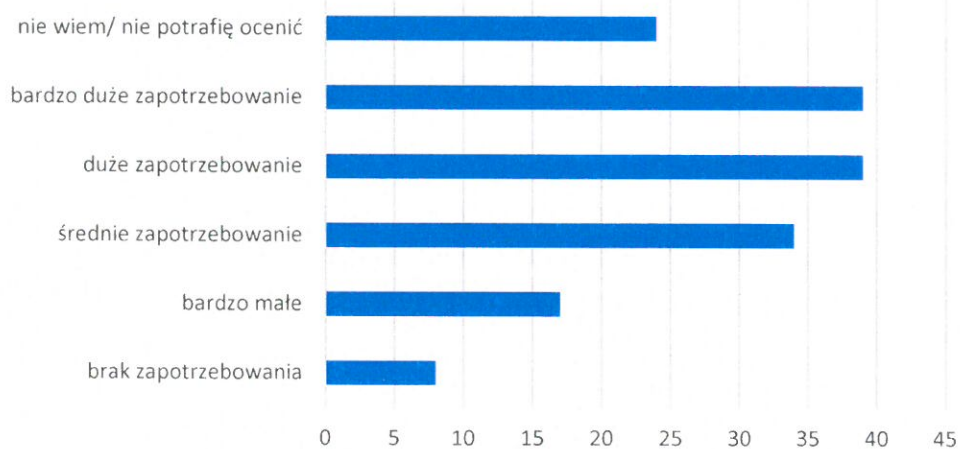
Handwritten signature and initials in blue ink.

Schroniska dla osób bezdomnych i schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi

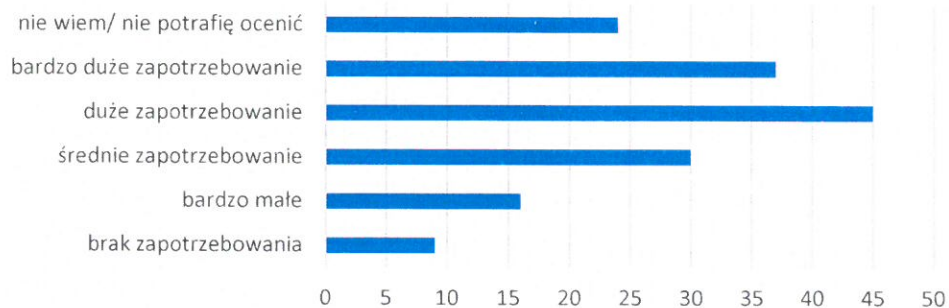
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostęp do noclegowni

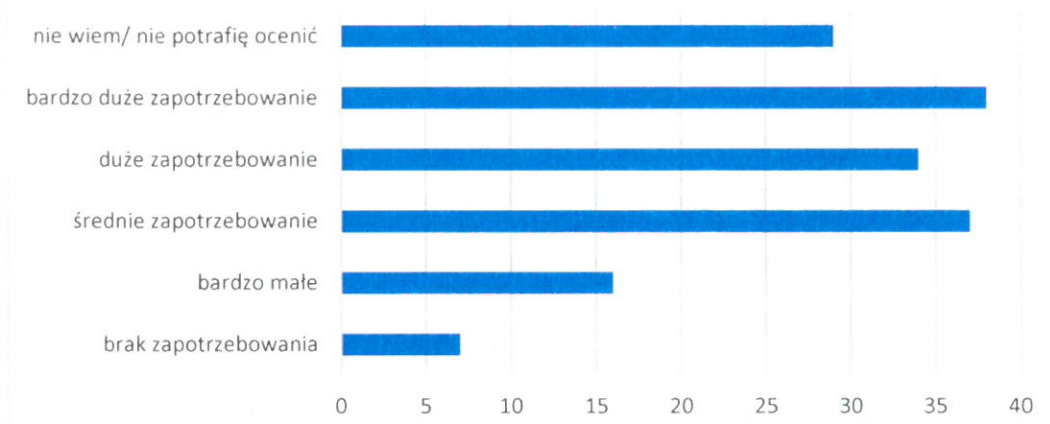
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Dostęp do ogrzewalni

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Mieszkania chronione wspierane

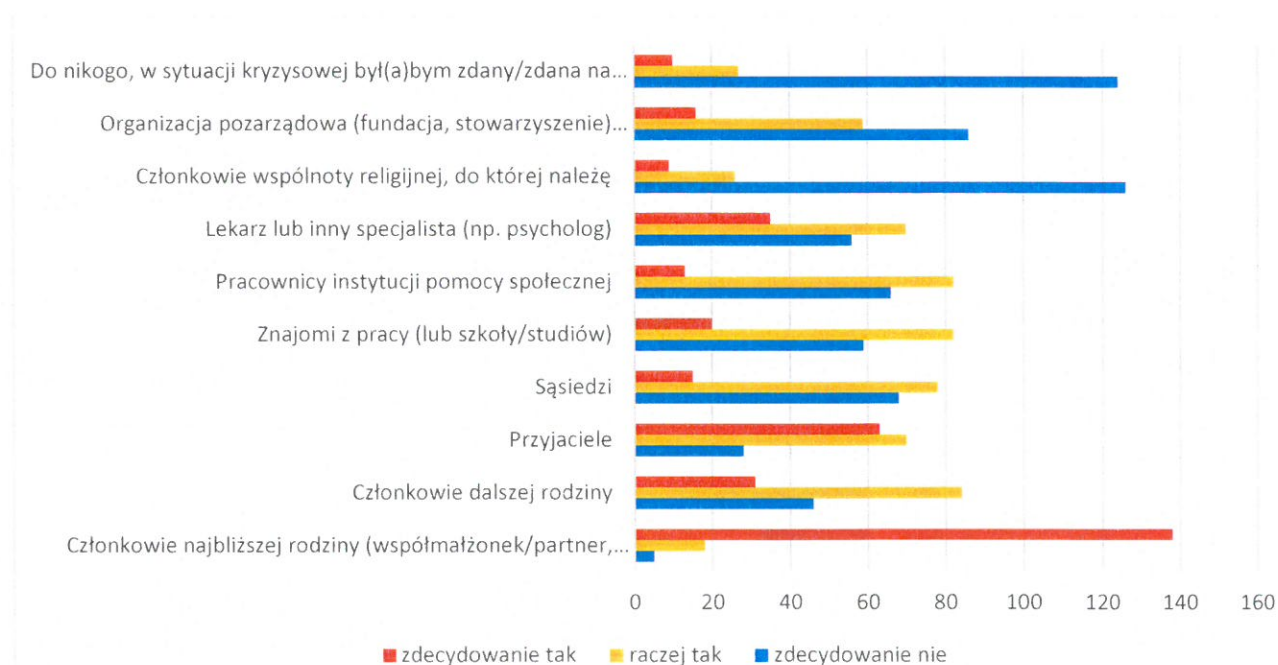

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jak wynika z powyższych odpowiedzi, większość ankietowanych - 26,8% oceniła wszystkie wymienione usługi jako na raczej potrzebne, zdecydowanie potrzebne 23,19%, na średnie zapotrzebowanie na powyższe usługi w zakresie wsparcia osób w kryzysie wskazało 21,50% respondentów.

Ważnym aspektem wspierania osób w różnych kryzysach jest świadomość tych osób na jakie wsparcie może liczyć i od kogo mogą oczekiwać wsparcia.

Pytanie 9 Na czyją pomoc mógłby Pan/mogłaby Pani liczyć w sytuacji kryzysowej (np. choroba, potrzeba pomocy po wypadku lub operacji, kryzys emocjonalny)? (Proszę wskazać zgodnie z Pani/Pana przewidywaniami, do kogo zwrócił(a)by się Pan(i) o pomoc.) W skali od 1 – 3 ,gdzie 1 oznacza zdecydowanie nie, 2 – raczej tak, 3 - zdecydowanie tak.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Z uzyskanych odpowiedzi jednoznacznie wynika, że w sytuacjach kryzysowych wsparcia oczekujemy od najbliższej rodziny 138 osób, przyjaciół – 63 osoby. Na raczej tak najwięcej osób – 82 osoby wskazało pomoc ze strony pracowników instytucji pomocy społecznej.

2. Analiza potrzeb mieszkańców Powiatu Gdańskiego w zakresie realizacji usług społecznych.

Badania społeczne przeprowadzone w ramach diagnozy wskazują na pewne tendencje, zjawiska i procesy, które mogą mieć istotny wpływ na realizację planowanych usług społecznych. Korzystne położenie, w miarę dobra komunikacja, sprzyjające warunki dla przedsiębiorców, szybki rozwój mieszkalnictwa, powodują stały wzrost liczby mieszkańców Powiatu Gdańskiego. Szybki rozwój społeczny powiatu wiąże się również z koniecznością strategicznego planowania rozwoju usług społecznych mając na uwadze realne potrzeby, które będą występowały w określonych obszarach społecznych dla określonych grup mieszkańców.

Analiza demograficzna powiatu wskazuje na szybki wzrost grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa wiąże się również z obniżającym się poziomem zdrowotności mieszkańców. W Powiecie Gdańskim proces ten nie jest jeszcze tak nasilony. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Powiecie Gdańskim w roku 2023 wynosił 20,9, natomiast w województwie pomorskim wyniósł on 28,5. Nie mniej jednak tendencja w Powiecie Gdańskim jest rosnąca biorąc pod uwagę, że współczynnik ten w perspektywie trzyletniej wzrósł o 1,5 punktu. Należy tu zauważyć że im osoba starsza, tym częściej charakteryzuje się ograniczoną samodzielnością, a zapotrzebowania na wsparcie ze strony innych osób drastycznie wzrasta po 80. roku życia. Dodatkowo analizując sytuacje osób starszych należy uwzględnić zmianę struktury rodziny, które coraz rzadziej mają charakter wielopokoleniowy, częściej natomiast rozpraszają się, pozostawiając osoby starsze bez odpowiedniego wsparcia.

W najbliższych latach należy prognozować znaczne zwiększenie się zapotrzebowania na usługi:

- skierowane w pierwszej kolejności do osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu wiek, choroby i niepełnosprawność;
- transportowe w celu ułatwienia dostępu do obiektów oferujących usługi wsparcia dziennego, medyczne (transport door-to-door);
- zapewniających usługi opiekuńcze i asystenckie dla osób starszych, w zależności od stopnia niepełnosprawności;
- zapewniające wsparcie psychologiczne i poradnictwo specjalistyczne dla osób starszych, a także ich rodzin i opiekunów;
- skierowane do rodzin, opiekunów osób starszych w formie kursów, szkoleń, grup wsparcia i innych działań mających na celu poszerzenie ich wiedzy i kompetencji w obszarze opieki nad osobą zależną;
- sąsiedzkie, obejmujące pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji;

- ukierunkowane na aktywizację osób starszych, aby w indywidualnie dopasowanym stopniu, mieli możliwość udziału w życiu społeczności lokalnej oraz rozwijania swoich zainteresowań;
- w formie dziennych domów wsparcia z usługami dostosowanymi do osób tam przebywających.

Sprawność fizyczna, zdrowie jest bardzo ważnym aspektem funkcjonowania mieszkańców Powiatu Gdańskiego. Dlatego tak ważne jest upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej pod kątem przeciwdziałania niepełnosprawności, promowanie aktywności ruchowej, intelektualnej, społecznej.

Długotrwała choroba czy niepełnosprawność jest najczęstszą przyczyną udzielania wsparcia przez ośrodki pomocy społecznej. W roku 2023 z powodu niepełnosprawności, któregoś z członków rodziny, ze wsparcia skorzystało 33,0 % wszystkich rodzin korzystających z pomocy, natomiast z powodu długotrwałej choroby - 31,6 %.

Wyzwania związane z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą, w tym przede wszystkim związane z zapewnieniem z jednej strony opieki, ale z drugiej rehabilitacji i integracji społecznej, będą zwiększać się w związku ze starzeniem się populacji mieszkańców.

Należy dążyć aby osoby z niepełnosprawnościami jak najdłużej były aktywne społecznie i zawodowo. Działania podejmowane przez samorządy zarówno gminne jak i powiatowy w aspekcie osób z niepełnosprawnościami są bardzo zbliżone do usług przeznaczonych dla seniorów. Jednakże ta grupa mieszkańców wymaga rozszerzenia usług w kontekście ich aktywizacji zawodowej oraz doprowadzenie do tego, żeby osoba z niepełnosprawnością mogła cieszyć się samodzielnością i żyć tak, jak chce. Zalecenie, by zapewniać każdemu prawo do samodzielnego i niezależnego życia, znajduje się w międzynarodowych standardach dotyczących praw osób z niepełnosprawnościami.

W najbliższych latach należy prognozować znaczne zwiększenie się zapotrzebowania na usługi:

- zabezpieczające podstawowe potrzeby osób z niepełnosprawnościami, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w ich miejscu zamieszkania
- transportowe w celu ułatwienia dostępu do obiektów oferujących usługi wsparcia dziennego bądź też do pracy (transport door-to-door);
- zwiększające dostęp do rehabilitacji;
- asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami w zależności od ich indywidualnych potrzeb;
- zapewniające pomoc psychologiczną, poradnictwo specjalistyczne, w tym doradztwo zawodowe, wsparcie terapeutyczne zarówno dla osób z niepełnosprawnościami jak i ich rodzin i opiekunów;
- ukierunkowane na jak najszerszą aktywizację osób z niepełnosprawnościami, aby mogli brać udział w życiu społeczności lokalnej, mieć dostęp do edukacji, dóbr kultury, rozwijać swoje zainteresowania;

- wprowadzające nowe technologie, formy wspierające osoby niepełnosprawne podtrzymujące jak najdłużej ich samodzielność;
- ukierunkowane na aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) zdrowie definiuje jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka. Zdrowie psychiczne umożliwia jednostce sprawne funkcjonowanie w społeczeństwie.

Kryzysy psychiczne stały się w ostatnich latach „gorącym” tematem społecznym ze względu na rosnącą liczbę osób doświadczających różnych form zaburzeń. Obszar ten wymaga zapewnienia dostępności wysokiej jakości usług, a także profilaktyki zdrowia psychicznego oraz interwencji na jak najwcześniejszym etapie. Jednym z kluczowych obecnie podejść jest rozwijanie wsparcia dla osób doświadczających kryzysu w środowisku, przy współpracy placówek różnego typu. Kryzysy psychiczne dotyczą każdej grupy wiekowej.

Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży jest ważnym aspektem ich prawidłowego rozwoju oraz funkcjonowania w społeczeństwie. Trudności emocjonalne i zaburzenia psychiczne wpływają negatywnie na zdrowie naszych dzieci i utrzymywanie dobrych relacji z rówieśnikami. Ponadto dzieci i młodzież z zaburzeniami zdrowia psychicznego częściej osiągają słabsze wyniki w nauce, co jeszcze bardziej pogłębia problemy. Przyjmuje się, że na całym świecie 1 na 7 (14 proc.) osób w wieku 10-19 lat doświadcza zaburzeń psychicznych (Raport UNICEF „The State of the World’s Children 2021”).

W Powiecie Gdańskim występuje ciągły wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym dzieci i młodzieży potrzebującej specjalistycznej pomocy i wsparcia. Niestety na terenie Powiatu występuje drastyczny deficyt specjalistycznej kadry, min. w zakresie psychiatrii, w tym dziecięcej, psychogeriatrici, psychologii klinicznej, psychoterapii dzieci i młodzieży, systemowej terapii rodzin. Jedna poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych działająca na terenie Pruszcza Gdańskiego nawet w części nie zaspokaja podstawowych potrzeb mieszkańców w tym zakresie. Dodatkowo brak jest opracowanego lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie.

W najbliższych latach należy prognozować znaczne zwiększenie się zapotrzebowania na usługi:

- zapewniające wczesną diagnozę psychologiczno-psychiatryczną dzieci i młodzieży i jak najszybsze objęcie wsparciem całą rodzinę;
- w ramach, których realizowane będą programy profilaktyczne w obszarze uzależnień behawioralnych, substancji psychoaktywnych, a także zachowań ryzykownych, agresji, cyberprzemocy;
- realizujące treningi umiejętności dla osób z zaburzeniami psychicznymi zwiększającymi ich samodzielność i kompetencje do samodzielnego życia;

- związane z rozwojem środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci młodzieży, w tym II stopień referencyjny;
- zapewniające całodienne wsparcie dzieci i młodzieży w ramach środowiskowych domów samopomocy;
- w zakresie aktywizacji społeczno- zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi;
- transportowe ułatwiające dostęp osobom w kryzysie psychicznym do ośrodków wsparcia;
- związane z mieszkalnictwem treningowym, wspomaganym;
- zapewniające dostęp do wysokiej jakości usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie psychicznym oraz ich rodzin;
- służące zwiększeniu kompetencji i wiedzy rodzin i najbliższego otoczenia, a także organizację środowiskowych form wsparcia.

Obserwowane zmiany społeczne, ekonomiczne i cywilizacyjne pociągają za sobą nieuchronnie przeobrażenia w obrazie najmniejszej komórki społecznej - rodziny. W ostatnich latach uległa gwałtownym zmianom nie tylko struktura rodziny, układ panujących ról, ale też jej funkcje. Współczesne rodziny to często rodziny patchworkowe. Przemiana rodziny głównie dotyczy:

- zmniejszenie znaczenia małżeństwa na rzecz swobodniejszych form związków, przejście od jednorodnego typu rodziny do wielu różnych typów rodzin,
- obniżenie się wieku inicjacji seksualnej,
- zasadnicze zmiany w wieku opuszczania domu rodzinnego, opóźnianie zawarcia pierwszego małżeństwa,
- opóźnienie momentu urodzenia pierwszego dziecka,
- liczebny wzrost rozwodów oraz liczebny wzrost małżeństw zawieranych ponownie,
- liczebny wzrost urodzeń pozamałżeńskich,
- zmniejszanie się liczby dzieci w jednej rodzinie,
- zmniejszenie się dzietności na poziomie całych społeczeństw,
- przejście od rodziny skoncentrowanej na dzieciach do rodziny skoncentrowanej na rodzicach⁹

Przemiany te nie ominęły także rodzin mieszkających na terenie Powiatu Gdańskiego. Częściowo wpływają one również na współczesny kryzys rodziny i szukanie pomocy poza nią. Wsparcie rodziny przeżywającej różnorodne trudności i kryzysy w dużej mierze są nałożone na służby społeczne gminne i powiatowe. Z analizy sprawozdań ops za rok 2023 wynika, że 3,93% mieszkańców Powiatu Gdańskiego otrzymało wsparcie jako rodzina, w tym 2,25% mieszkańców jako rodziny z dziećmi. Oznacza to, że sporo rodzin z terenu powiatu nie jest samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb. Długotrwałe ubóstwo, spowodowane bezrobociem a niekiedy życiową bezradnością może doprowadzić do podejmowania negatywnych decyzji np. zaciąganiu kolejnych kredytów. Drastyczny spadek poziomu życia może doprowadzić do kolejnych negatywnych skutków: przemocy w rodzinie, zaniedbywaniem dzieci,

⁹ Tomasz Szlendak (2011). Socjologia rodziny. Ewolucja, historia, zróżnicowanie

bezdumnością. Często w wyniku bezradności opiekuńczo – wychowawczej rodziców (0,61% mieszkańców korzystających ze wsparcia ops) sądy rodzinne są zmuszone umieszczać dzieci w pieczy zastępczej. W ostatnim okresie przybywa dzieci, których biologicznym rodzicom odebrano prawo do opieki nad nimi. Dzieci te do prawidłowego rozwoju potrzebują środowiska wolnego od przemocy i uzależnień, dającego poczucie bezpieczeństwa, gdzie zostaną zaspokojone ich potrzeby zarówno bytowe, jak i emocjonalne. Do opieki nad nimi są przygotowywane rodziny zastępcze, które są szkolone i wspierane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim. Niestety jak wynika ze sprawozdań rodzin zastępczych brakuje, nie tylko w Powiecie Gdańskim, ale jest to tendencja ogólnokrajowa. Prawodawstwo polskie wymaga przejścia od instytucjonalnych form pieczy zastępczej do pieczy realizowanej w formach rodzinnych. Jednak obecnie niedobór rodzin zastępczych czyni ten cel nieosiągalnym.

Niemniej jednak rozwój i deinstytucjonalizacja usług społecznych powinien uwzględniać rozbudowę różnorodnych usług w środowisku w tym mieszkalnictwa chronionego wpieranego i treningowego z usługami dostosowanymi do potrzeb konkretnej grupy mieszkańców.

Uwzględniając wytyczne i proponowany schemat działań organizacji usług wsparcia rodziny poprzez założenie, że rodzina – najważniejszy element systemu poprzez usługi wspierające rodzinę w środowisku i usługi środowiskowego wsparcia dziecka do rodzinnej pieczy zastępczej i w ostateczności instytucjonalnej pieczy zastępczej, w najbliższych latach należy prognozować znaczne zwiększenie się zapotrzebowania na usługi:

- zapewniające dostęp do programów profilaktycznych, jak też do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin w kryzysie lub zagrożonych kryzysem w szczególności przemocy w rodzinie, konfliktów małżeńskich, uzależnień, przeciążeń psychicznych oraz przewlekłego stresu, jak również w kryzysie ekonomicznym;
- zapobiegające wykluczeniu społecznemu, w formie ośrodków interwencji kryzysowych, ośrodków wsparcia,
- zapewniające specjalistyczne wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym w tym osób starszych, długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, w kryzysie bezdomności, zagrożonych bezdomnością lub wykluczeniem mieszkaniowym;
- świadczące środowiskowe wsparcie dzieci i młodzieży, w tym psychologiczno – terapeutyczne i psychiatryczne;
- wzmacniające rangę rodziny, więzi międzypokoleniowej, znaczenie dziadków w życiu najmłodszych.
- służące wzmacnianiu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców i prawnych opiekunów dzieci;
- transportowe ułatwiające dostęp do pomocy psychologicznej, terapeutycznej;
- zapewniające jak najkrótszy pobyt dzieci w pieczy zastępczej, poprzez usługi specjalistyczne na rzecz rodzin biologicznych i równoległe usługi specjalistyczne skierowane do ich dzieci przebywających w pieczy w celu zniwelowania ich deficytów;

- wspierające rodziny zastępcze, w tym poprzez działania edukacyjne, poradnictwo specjalistyczne, profilaktykę zdrowotną i usługi medyczne, dostęp do wsparcia specjalistycznego;
- usługi wspierające usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Realizacja usług społecznych będzie wymagała międzysektorowego i zintegrowanego podejścia. Część wymienionych zadań należy do kompetencji gminy, częściowo do powiatu. Chcąc zapewnić wysoką jakość i skuteczność tych usług konieczna będzie ścisła współpraca pomiędzy samorządami przy udziale organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Gdańskiego.

3. Analiza dokumentów strategicznych oraz innych aktów prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych, w tym w zakresie deinstytucjonalizacji.

W przyjętych przez Radę Powiatu Gdańskiego dokumentach strategicznych dotyczących szeroko rozumianej polityki społecznej są już zawarte elementy działań na rzecz rozwoju usług społecznych zgodnych z założeniami deinstytucjonalizacji.

3.1 „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gdańskiego na lata 2022 – 2030” przyjęta Uchwałą Nr XLVII/332/2022 Rady Powiatu z dnia 11.02.2022r.

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie zdolności mieszkańców do podejmowania zatrudnienia lub pracy na własny rachunek.

Odniesienie do deinstytucjonalizacji:

- Wdrażanie programów zwiększających szanse osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy, uwzględniających m.in. tworzenie miejsc pracy w warunkach chronionych oraz zatrudnienie trenerów pracy.

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości opieki i wychowania w rodzinach oraz w instytucjach wspierających dzieci i młodzież.

Odniesienie do deinstytucjonalizacji:

- Zwiększenie dostępności usług społecznych dla rodzin i wprowadzanie nowych odpowiadających na zmieniające się potrzeby wszystkich jej członków;
- Zapewnienie skutecznej pomocy rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- Tworzenie warunków rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz podniesienie standardów funkcjonowania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy.

Cel strategiczny 3. Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.

Odniesienie do deinstytucjonalizacji:

Handwritten notes in blue ink:
 R
 D
 R
 R

- Tworzenie możliwości wszechstronnego rozwoju oraz aktywności osób z niepełnosprawnościami;
- Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb;
- Zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami;
- Rozwój różnorodnych usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Podejmowanie działań zmierzających do lepszego funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym osób z niepełnosprawnościami.

Cel strategiczny 4. *Rozwój efektywnej polityki senioralnej w powiecie.*

Odniesienie do deinstytucjonalizacji:

- Zapewnienie osobom starszym dostępu do wysokiej jakości usług społecznych;
- Kreowanie warunków i otoczenia społecznego sprzyjającego wszechstronnej aktywności i integracji osób starszych;
- Zwiększenie zaangażowania społecznego i partycypacji osób starszych w życiu publicznym;
- Poprawa dostępu osób o ograniczonej sprawności i samodzielności życiowej do różnych form opieki i wsparcia;
- Zapewnienie bezpieczeństwa seniorom i przeciwdziałanie stosowanym wobec nich nadużyciom.

Cel strategiczny 5. *Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i integracji mieszkańców powiatu.*

Odniesienie do deinstytucjonalizacji:

- Zwiększanie wsparcia i ochrony osób zagrożonych i dotkniętych problemem przemocy w rodzinie oraz wzmocnienie oddziaływań interwencyjnych, korekcyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc.

Cel strategiczny 6. *Zwiększenie dostępności oraz jakości usług pomocy i wsparcia w powiecie.*

Odniesienie do deinstytucjonalizacji:

- Zwiększenie wiedzy oraz przygotowania kadr instytucji i organizacji do rozwiązywania problemów społecznych.

3.2 " Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Gdańskim na lata 2022 – 2030" przyjęty Uchwałą Nr XLVII/334/2022 Rady Powiatu z dnia 11.02.2022r.

Cel strategiczny: *Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami.*

Odniesienie do deinstytucjonalizacji:

- Rozszerzanie oferty placówek specjalistycznych dla różnego rodzaju niepełnosprawności oraz dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością;

- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do wszystkich form i szczebli edukacji i wspieranie edukacji ustawicznej osób niepełno-sprawnych;
- Stwarzanie warunków pełnego, jak najbardziej niezależnego uczestnictwa osób niepełno-sprawnych w życiu społecznym, kulturalnym;
- Stwarzanie warunków do swobodnego dostępu osobom niepełnosprawnym do rehabilitacji społecznej, zdrowotnej;
- Stworzenie systemu wspierania aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych;
- Rozwój różnorodnych form wsparcia i usług dla osób niepełnosprawnych;
- Utrzymanie i doskonalenie jakości świadczonych usług przez dom pomocy społecznej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców domów pomocy społecznej;

3.3. „Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gdańskim na lata 2024 – 2026”, przyjęty Uchwałą nr LXXVI/536/2023 Rady Powiatu Gdańskiego z dnia 22.12.2023r.

Odniesienie do deinstytucjonalizacji:

- Wspieranie działań na rzecz powstawania profesjonalnych form rodzinnej pieczy zastępczej, w tym rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka;
- Zwiększenie ilości miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej;
- Wsparcie specjalistyczne dla osób sprawujących pieczę zastępczą oraz dzieci w nich umieszczonych;
- Zapewnienie rodzinom zastępczym efektywnego wsparcia ze strony organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- Inicjowanie działań zmierzających do najbardziej minimalnego okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- Wspieranie działań na rzecz skutecznego systemu pomocy dla osób usamodzielnianych;

3.4 „Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Powiecie Gdańskim na lata 2022-2030” przyjętego Uchwałą Nr LXXVI/535/2023 z dnia 22.12.2022r.

Odniesienie do deinstytucjonalizacji:

- Zapewnienie specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy i ich rodzinom;
- Rozwój działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową.

Wskazane w dokumentach strategicznych Powiatu Gdańskiego działania odpowiadają na aktualne trendy i potrzeby w obszarze lokalnej polityki społecznej, deinstytucjonalizacji oraz rozwoju usług społecznych.

Handwritten signature and initials in blue ink.

4. Zakładane cele i działania w zakresie usług społecznych w Powiecie Gdańskim.

Kierunki rozwoju usług społecznych zostały określone na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb i zasobów Powiatu Gdańskiego. Wskazane w niniejszym dokumencie plan rozwoju usług ma charakter postulatyczny i stanowi zestawienie możliwych działań, które zostaną zrealizowane po uzyskaniu środków finansowych i zaplecza kadrowo-organizacyjnego na ich realizację.

Przewidziane działania obejmują w pierwszej kolejności te, które należą do zadań powiatu, jako jednostki samorządu terytorialnego. Jednakże jak wynika z przedstawionej diagnozy, dla pełnego dostępu do odpowiednich usług społecznych konieczne jest wzajemne uzupełnianie się z działaniami podejmowanymi przez gminy, w zakresie przynależnych im zadań. Dopelnieniem wszystkich działań jednostek samorządu terytorialnego są oczywiście działania proponowane lub też realizowane przez organizacje pozarządowe i inne podmioty zewnętrzne.

Cele i działania przewidziane do realizacji w okresie 2025 – 2029 na terenie Powiatu Gdańskiego mają również za zadanie powiązanie dostępnych źródeł finansowania, w szczególności funduszy europejskich, a także innych źródeł finansowych z lokalnymi działaniami w obszarze usług społecznych i deinstytucjonalizacji. Dodatkowo mogą przyczynić się do skoordynowania działań podejmowanych przez różne podmioty na terenie powiatu przy uwzględnieniu potencjału i zasobów sektora obywatelskiego i partnerów społecznych.

Obszary interwencji zostały określone z uwzględnieniem uwarunkowań strategicznych i programowych w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych, z uwzględnieniem rekomendacji wynikających z przeprowadzonej diagnozy:

- I. - rodziny z dziećmi, oraz rodziny w kryzysie;
- II. - osoby z niepełnosprawnościami;
- III. - osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym;
- IV. - osoby starsze

W ramach każdego obszaru określono planowane działania, realizatorów, wskaźniki produktu i rezultatu oraz źródło finansowania.

HB- lub *
9

Obszar: rodziny z dziećmi, oraz rodziny w kryzysie				
Cel ogólny: <i>Rozwój systemu wsparcia dziecka i rodziny oraz ich otoczenia w codziennym funkcjonowaniu w oparciu o usługi środowiskowe</i>				
Cel szczegółowy 1: Rozwój usług profilaktycznych i bezpośrednich usług środowiskowych wspierających rodzinę i dzieci				
Działanie:	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania*
Organizowanie różnych form edukacji rodziców i opiekunów podnoszących ich kompetencje wychowawcze	JST, PPP, PCPR, szkoły, OPS, NGO	Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów	Liczba uczestników szkoleń, warsztatów	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Rozwój różnorodnych form wsparcia dla dzieci i młodzieży np. placówki wsparcia dziennego, świetlice, kluby zainteresowań.	JST, NGO	Liczba powstałych placówek, klubów zainteresowań	Liczba uczestników zajęć w placówkach	Budżety gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Organizacja i prowadzenie dla rodziców, opiekunów grup wsparcia, grup samopomocowych oraz tworzenie rodzin wspierających	OPS, NGO	Liczba zorganizowanych grup wsparcia oraz liczba rodzin wspierających	Liczba uczestników grup wsparcia, samopomocowych	Budżety gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Wparcie specjalistyczne dla rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem rodziców dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	PPP, OPS, NGO, PCPR	Liczba zorganizowanych działań wspierających	Liczba uczestników specjalistycznego wsparcia	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Cel szczegółowy 2: Zapewnienie rodzinom doświadczającym różnych trudności w funkcjonowaniu kompleksowego wsparcia				
Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania
Rozwój usług społecznych świadczonych na rzecz wsparcia rodziny poprzez poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne zajęcia wzmacniające umiejętności wychowawcze, warsztaty międzypokoleniowe, szkolenia tematyczne itp.	PCPR, OPS, NGO	Liczba zorganizowanych form wsparcia	Liczba osób w kryzysie korzystających z wsparcia	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób przeżywających przejściowe trudności, w formie dziennych ośrodków wsparcia	JST, NGO	Liczba zorganizowanych placówek	Liczba osób korzystających z usług placówek	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza

Rozwój usług dla osób doświadczających przemocy domowej poprzez zwiększanie różnorodnych ofert dla osób doświadczających przemocy domowej	PCPR, OPS NGO	Liczba form wsparcia zorganizowanych dla osób doświadczających przemocy	Liczba osób doświadczających przemocy korzystająca ze wsparcia	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Realizacja poradnictwa specjalistycznego na rzecz osób stosujących przemoc domową	PCPR, OPS, NGO	Liczba zorganizowanych form poradnictwa specjalistycznego	Liczba osób stosujących przemoc korzystająca ze specjalistycznego wsparcia	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Rozszerzenie działalności Centrum Integracji Społecznej w poszczególnych gminach	NGO,	Liczba zorganizowanych punktów CIS w poszczególnych gminach	Liczba osób korzystających ze wsparcia w punktach CIS	Budżety NGO, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Cel szczegółowy 3: Rozwój rodzicielstwa zastępczego i wsparcie wychowanków pieczy zastępczej				
Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania
Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez: prowadzenie kampanii społecznych, lokalnych kampanii medialnych, publikacje, banery, ulotki itp.	PCPR	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych, wydanych publikacji	Liczba odbiorców kampanii społecznych	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Organizowania Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	PCPR, NGO	Liczba imprez zorganizowanych z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	Liczba uczestników Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Rozwój usług społecznych wspierających rodzicielstwo zastępczej poprzez działania na rzecz kandydatów na rodziny zastępcze, funkcjonujących rodzin zastępczych, wychowanków i usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, jak również rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	PCPR, NGO, JST	Liczba zorganizowanych usług na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba osób korzystająca z usług	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Zapewnienie rodzinom zastępczym dostępu do szkoleń, udziału w superwizjach, grupach wsparcia, usług zapobiegających „wypaleniu zawodowemu”	PCPR, NGO	Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów, kursów, itp	Liczba uczestników poszczególnych szkoleń, warsztatów, kursów itp.	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza

Wkr. pod 7
7

Zapewnienie rodzicom zastępczym dostępu do specjalistów typu psycholog, pedagog, terapeuta, psychiatra dziecięcy w celu zdiagnozowania i podjęcia odpowiednich terapii specjalistycznych	PCPR	Liczba zatrudnionych specjalistów, podpisanych zleceń ze specjalistami	Liczba rodzin zastępczych korzystających ze specjalistycznego wsparcia	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Zapewnienie wychowankom rodzin zastępczych i usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej dostępu do specjalistycznych usług, typu psychiatra, psycholog, pedagog, psychotraumatolog, terapii specjalistycznych np. biofeedback, diagnoz typu FASD, ADHD, autyzm itp.	PCPR, NGO	Liczba zatrudnionych specjalistów, podpisanych zleceń ze specjalistami	Liczba wychowanków ieczy zastępczej korzystająca ze specjalistycznego wsparcia.	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Zwiększanie liczby zawodowych rodzin zastępczych i Rodzinnych Domów Dziecka, rodzin pomocowych oraz zatrudnianie osób do pomocy rodzinom	PCPR	Liczba umów podpisanych na RZZ, RDD, rodziny pomocowe oraz z osobami do pomocy.	Liczba dzieci przebywających w ZRZ i RDD	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Organizowanie wypoczynku letniego, zimowego dzieciom z rodzin zastępczych, RDD.	PCPR, NGO	Liczba podpisanych umów na wypoczynek letni lub wydanych decyzji na dofinansowanie do wypoczynku letniego, zimowego	Liczba dzieci przebywająca w RZ korzystająca z wypoczynku letniego	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Organizowanie szkoleń i warsztatów dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.	PCPR, NGO	Liczba szkoleń, warsztatów podnoszących kompetencje usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej	Liczba usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej korzystających ze szkoleń, warsztatów	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Rozwój usług w ramach mieszkań treningowych dla wychowanków pieczy zastępczej	PCPR	Liczba szkoleń, warsztatów zorganizowanych dla mieszkańców mieszkań treningowych	Liczba mieszkańców mieszkań treningowych biorących udział w szkoleniach, warsztatach	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza

Obszar: osoby z niepełnosprawnościami				
Cel ogólny: Zabezpieczenie osób z niepełnosprawnościami w zakresie umożliwienia im niezależnego życia				
Cel szczegółowy 1: Rozwój systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia poprzez poszerzenie zakresu dostępności usług				
Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania
Uruchomienie Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego lub mieszkalnictwa wspomaganego	JST, NGO,	Liczba Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnych lub mieszkań wspomaganych utworzonych na terenie Powiatu Gdańskiego	Liczba niepełnosprawnych mieszkańców korzystających z usług Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego lub mieszkań wspomaganych	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Wsparcie osób z niepełnosprawnościami w usługach transportowych	JST, NGO	Liczba usług transportowych dla osób niepełnosprawnych zorganizowanych na terenie Powiatu Gdańskiego	Liczba osób korzystająca ze wsparcia w formie usług transportowych	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Realizacja usług asystenckich,	JST, NGO, PCPR	Liczba zatrudnionych asystentów	Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystająca z usług asystenckich	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Realizacja usług dla rodzin osób z niepełnosprawnościami a także dla ich opiekunów w formie szkoleń, grup wsparcia i innych działań mających na celu wzmocnienie wiedzy i kompetencji w obszarze pomocy i wsparcia osobie z niepełnosprawnościami.	PCPR, JST, NGO	Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów, porad	Liczba osób korzystających z usług dla rodzin osób niepełnosprawnych	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Realizacja treningów umiejętności dla osób z niepełnosprawnościami służących zwiększeniu ich samodzielności i kompetencji do niezależnego życia.	PCPR, OPS, NGO	Liczba zorganizowanych treningów umiejętności dla osób z niepełnosprawnościami	Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z treningów umiejętności	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami poprzez standaryzacje Warsztatów Terapii Zajęciowej, organizowanie praktyk zawodowych.	JST, PCPR	Liczba zorganizowanych praktyk zawodowych prze Warsztaty Terapii zajęciowych	Liczba uczestników WTZ, którzy odbyli praktyki zawodowe. Liczba uczestników, którzy podjęli pracę zawodową	Budżet powiatu, środki PFRON, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza

Cel szczegółowy2: Utrzymanie wysokiego standardu usług świadczonych w DPS „Leśny” w Zaskoczeniu i rozszerzenie jego zakresu o usamodzielnianie jego mieszkańców oraz nowe usługi dla mieszkańców Powiatu Gdańskiego

Rozwój usług świadczonych na terenie DPS mających na celu jak najdłuższe utrzymanie samodzielności mieszkańca, poprzez zajęcia w ramach prowadzonych różnego rodzaju terapii, warsztatów.	DPS	Liczba prowadzonych zajęć terapeutycznych	Liczba mieszkańców DPS korzystających z zajęć podtrzymujących ich samodzielność	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Utworzenie na terenie DPS mieszkań treningowych w celu usamodzielnienia mieszkańców i ewentualnego powrotu do środowiska lokalnego.	DPS	Liczba utworzonych mieszkań treningowych	Liczba usamodzielnionych mieszkańców DPS	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Utworzenie na terenie DPS możliwości skorzystania z usługi wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej.	DPS	Liczba utworzonych miejsc opieki krótkoterminowej	Liczba osób korzystających z usługi opieki krótkoterminowej	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Organizowanie na terenie DPS działań zmierzających do jak największej integracji mieszkanki DPS ze środowiskiem lokalnym	DPS	Liczba imprez integrujących mieszkańców DPS ze środowiskiem lokalnym	Liczba uczestników imprez integracyjnych.	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza

Obszar: osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym

Cel ogólny: Poprawa poziomu dobrostanu osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym poprzez zapewnienie dostępu do zróżnicowanych form pomocy wsparcia

Cel szczegółowy 1: udzielanie wsparcia, w tym pomocy psychologicznej – pedagogicznej dzieciom, rodzicom i opiekunom

Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania
Prowadzenie zajęć, warsztatów wspomagających zdrowie psychiczne i dobrostan psychospołeczny dzieci, młodzieży	PPP, JST, NGO	Liczba zorganizowanych zajęć, warsztatów, szkoleń	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach, warsztatach, szkoleniach	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnię psychologiczną – pedagogiczną i specjalistyczną oraz organizacje działające na rzecz dzieci i młodzieży przez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom odpowiedniego wsparcia instytucjonalnego i środowiskowego	PPP, NGO, JST	Liczba form wsparcia wspierających rozwój dzieci i młodzieży	Liczba osób korzystających ze specjalistycznego wsparcia	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza

Realizacja programów i zajęć socjoterapeutycznych w szkołach, świetlicach, ośrodkach, klubach dla dzieci i młodzieży	PPP, JST, NGO	Liczba przeprowadzonych programów i zajęć socjoterapeutycznych	Liczba uczestników zajęć socjoterapeutycznych	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Zwiększanie oferty zajęć dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	PPP, JST	Liczba zorganizowanych dodatkowych zajęć dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Liczba uczniów korzystających ze zwiększonych ofert edukacyjnych	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Cel szczegółowy 2 : udzielanie zróżnicowanych form wsparcia dla osób w kryzysie				
Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania
Rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej w zakresie interwencji kryzysowej (dla osób w szeroko pojętym kryzysie, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, uzależnionych, w kryzysie ekonomicznym itp) poprzez m. innymi poradnictwo socjalne, psychologiczne, pedagogiczne, prawne, mediacje, psychoterapie, terapie uzależnień, prowadzenie szkoleń, grup wsparcia, warsztatów tematycznych.	PPP, JST, NGO,	Liczba utworzonych miejsc specjalistycznego poradnictwa	Liczba mieszkańców korzystających ze specjalistycznego wsparcia	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Rozwój ośrodków interwencji kryzysowych, ośrodków , centrów wsparcia na terenie całego powiatu,	JST, NGO	Liczba utworzonych ośrodków	Liczba mieszkańców korzystających z usług ośrodków	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Cel szczegółowy 3: upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi				
Rozwój poradnictwa specjalistycznego w zakresie psychiatrii środowiskowej dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych	PPP, JST, NGO	Liczba utworzonych poradni specjalistycznej w zakresie psychiatrii środowiskowej	Liczba dzieci i młodzieży korzystających ze wsparcia psychiatrii środowiskowej	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Rozwój usług skierowanych do osób doświadczających nagłej, niekorzystnej zmiany w życiu (np. utrata bliskiej osoby, ciężka choroba) obarczonych następstwem trudnych zdarzeń losowych, zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach interwencji kryzysowej, tworzenie grup wsparcia,	PCPR, JST, NGO	Liczba miejsc specjalistycznego wsparcia	Liczba mieszkańców Powiatu Gdańskiego korzystających z usług	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza

Wzrost 7

Utworzenie Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy dla Młodzieży	Powiat, NGO	Liczba utworzonych ŚDS dla młodzieży	Liczba młodzieży korzystających ze wsparcia ŚDS	Środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Tworzenie mieszkalnictwa wspomagane dla osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym	JST, NGO	Liczba utworzonych mieszkań wspomaganych	Liczba osób korzystających z mieszkalnictwa wspomagane	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Cel szczegółowy 4: aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi				
Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania
Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi	GUP	Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk, poradnictwa zawodowego	Liczba osób korzystających z rehabilitacji zawodowej, szkoleń, praktyk	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach działań podejmowanych przez Urząd Pracy	GUP	Liczba ofert pracy dla pracowników w kryzysie psychicznym	Liczba osób w kryzysie psychicznym, z zaburzeniami psychicznymi podejmujących pracę	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Cel szczegółowy 4: zwiększenie dostępu do usług wsparcia dla rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym				
Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania
Tworzenie i funkcjonowanie miejsc opieki wytchnieniowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	OPS, JST, NGO	Liczba zorganizowanych miejsc opieki wytchnieniowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej	Budżety gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Realizacja poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego i rodzinnego, a także wsparcia informacyjnego dla rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym	PCPR, OPS, NGO	Liczba zorganizowanych miejsc poradnictwa specjalistycznego	Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza

Obszar: osoby starsze				
Cel ogólny: Stworzenie systemu wsparcia osób starszych, zmierzającego do jak najdłuższego, samodzielnego lub wspomaganego usługami funkcjonowania seniorów w środowisku lokalnym.				
Cel szczegółowy 1: aktywizacja środowisk seniorów				
Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania
Współpraca z Radami Seniorów z poszczególnych gmin w celu wspólnych działań aktywizacyjnych	PCPR, JST, NGO	Liczba zorganizowanych spotkań z Radami Seniorów	Liczba uczestników spotkań,	Budżet powiatu, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Organizowanie cyklicznych spotkań aktywizujących intelektualnie i fizycznie seniorów	JST, NGO	Liczba spotkań zorganizowanych dla seniorów	Liczba uczestników spotkań aktywizujących intelektualnie i fizycznie seniorów.	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Tworzenie dziennych ośrodków wsparcia dla osób starszych, klubów seniora	JST, NGO	Liczba utworzonych ośrodków wsparcia, klubów seniorów	Liczba uczestników dziennych ośrodków wsparcia, klubów seniorów	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Cel szczegółowy 2: wsparcie osób i rodzin sprawujących opiekę nieformalną nad osobami starszymi				
Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania
Szkolenia, warsztaty, instruktaże dla osób sprawujących nieformalną opiekę nad osobami starszymi	PCPR, OPS, NGO	Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów dla osób sprawujących opiekę nad seniorami	Liczba uczestników szkoleń, warsztatów	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Upowszechnianie nowych technologii w opiece nad osobami starszymi m. im usługi teleopieki	PCPR, OPS, NGO	Liczba wprowadzonych nowych technologii w opiece nad seniorami	Liczba seniorów korzystających z nowych technologii	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza

Handwritten signature and initials in the top left corner.

Cel szczegółowy 3: wspieranie i profilaktyka zdrowotna				
Działanie	Podmiot odpowiedzialny	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło finansowania
Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej	JST, NGO	Liczba przeprowadzonych programów profilaktyki zdrowotnej	Liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza
Wsparcie seniorów w usługach transportowych	JST, NGO	Liczba zorganizowanych usług transportowych dla seniorów	Liczba seniorów korzystających z usług transportowych.	Budżety powiatu i gmin, środki publiczne krajowe, Fundusze Europejskie dla Pomorza

JST- jednostka samorządu terytorialnego Powiatu Gdańskiego
 OPS – ośrodki pomocy społecznej Powiatu Gdańskiego
 PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim
 NGO – organizacje pozarządowe;
 DPS – Dom Pomocy Społecznej „Leśny” w Zaskoczynie
 PPP – poradnie psychologiczno – pedagogiczne Powiatu Gdańskiego
 GUP – Gdański Urząd Pracy.

5. Źródła finansowania i przewidywane koszty wdrożenia i realizacji planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Bardzo ważnym, jak nie podstawowym, elementem Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych jest analiza kosztowa inwestycji w rozwój usług społecznych w kontekście możliwości budżetowych samorządów i innych podmiotów. Uwzględniając, już bardzo obciążoną różnymi zobowiązaniami, sytuację finansową Powiatu Gdańskiego, kalkulacja kosztów powinna uwzględniać możliwość pozyskania dodatkowych środków finansowych. Jednostki i organizacje uczestniczące w realizacji różnorodnych działań będą aplikować o środki zewnętrzne na realizację właściwych sobie zadań określonych w niniejszym dokumencie.

Działania z zakresu rozwoju usług społecznych powinny być finansowane w ramach tzw. „montażu finansowego” wszystkich dostępnych źródeł finansowania usług. Oprócz środków samorządu terytorialnego, środków dotacyjnych rządowych, europejskich należy rozważać także partycypację w kosztach korzystających z usług. Ponadto możliwe jest finansowanie usług z funduszy celowych np. Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środków z programów np. „Opieka 75+” itp.

W realizacji planu rozwoju usług społecznych nie bez znaczenia jest aktywność organizacji pozarządowych, które również mogą ubiegać się o dotacje na realizację zadań we wszystkich organach władzy i Funduszach. Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi w procesie deinstytucjonalizacji musi być komplementarna i uzupełniająca się.

Z uwagi na pięcioletni okres realizacji planu rozwoju usług społecznych w Powiecie Gdańskim nie dokonywano wyliczeń kosztów jego wdrożenia. Rzetelne czy nawet szacunkowe koszty są obecnie niemożliwe do oceny z uwagi na stale zmieniające się wskaźniki inflacji oraz wzrost kosztów realizacji zadań wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów np. wzrost płacy minimalnej, wzrost danin publicznych itp.

6. Monitoring i ewaluacja

Monitorowanie wdrażania założeń Planu, odbywać się będzie w partnerstwie i przy udziale wszystkich interesariuszy. Zarząd Powiatu Gdańskiego powoła zespół monitorujący wdrażane Planu, który w okresach dwuletnich będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji zadań na podstawie opracowanych wskaźników. Raport z ewaluacji będzie dokumentem oceniającym rezultaty podejmowanych działań oraz wskazującym ewentualnie działania korygujące wymagające podjęcia. Plan będzie ulegał modyfikacjom wraz ze zmieniającymi się trendami społeczno – kulturowymi, potrzebami mieszkańców Powiatu Gdańskiego, pojawianiem się nowych rozwiązań na działania, a także na skutek pozyskiwani coraz to nowych zasobów ludzkich, finansowych i instrumentalnych. Wymagać to będzie dialogu ze wszystkimi zainteresowanymi – usługobiorcami, realizatorami, zarządzającymi.